

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec

Velja 8 K na leto

X. zvezek.

V Ljubljani, oktober 1916.

XXXIII. letnik.

O cerkvenem govoru za praznik vseh svetnikov.

O tem predmetu je predaval dr. A. d. Donders, stolni pridigar v Münstru, na drugem homiletičnem tečaju v Ravensburgu.¹ Bogat vir za naše cerkvene govore je liturgija cerkvenih praznikov, a žalibog se čisto premalo vglobimo vanjo; zato nam kmalu zmanjka tvarine in govori so navadno vedno enaki, po istem kopitu. Naj podam glavne misli iz imenovanega predavanja o cerkvenem govoru na praznik vseh svetnikov.

Uvod. Glavno misel praznika vseh svetnikov je izrazil že sv. Janez v apokalipsi 7, 9: »Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis, stantes ante thronum et in conspectu Agni.« Spominja se ta dan hkrati Cerkev vseh zveličanih, mimo nas gredo nepregledne vrste svetnikov. Lepo je naslikal Dürer in izrazil idejo na neki sliki vseh svetnikov. Nebeški Oče drži križ, na katerem je viselo zveličanje sveta; s križa je tekla kri na množice, ki stoje okrog zbrane: »Beati, qui laverunt stolas suas in sanguine Agni« (Apok. 22, 14). Nad množico pa plava Sveti Duh, vir svetosti. Vse te nepregledne vrste tvorijo nebeški dvor, ki se imenuje tudi Christus in splendoribus Sanctorum. Na ta dan se nam odpro takorekoč nebeška vrata, odgrne zavesa in mi gledamo ves nebeški sijaj in njegovo bogastvo: »Gloriae et divitiae in domo ejus« (Ps. 111, 3). Seveda verniki ne razumejo čisto praznikove misli, zato mora cerkveni govor biti primeren za tako slovesni dan. Ker je ta dan dan tolažbe in veselja, zato mora tudi govor prevevati veselje in opominjati k svetosti; duhovnik mora odkriti ljudstvu nepregledne vrste svetnikov, njihovo junaštvo, njihove boje in trpljenje, njihovo poniževanje in zmagoslavje.

¹ Gl. Duh, Pastir, I. 1916, str. 421.

I. Zgodovina praznika vseh svetnikov.

Zanimiva je zgodovina tega praznika. V prvih časih so bili samo prazniki mučencev v posameznih cerkvah. Iz ene cerkvene občine se je širilo češčenje tudi v sosednje, zlasti ko so začeli prenašati relikvije mučencev v druge kraje. Polagoma so začeli častiti tudi svetnike, ki niso bili mučenci. Že sv. Efremlj in sv. Janez Zlatoust govorita o nekem spominu vseh svetnikov. Ker je svetost nekak dar Svetega Duha, zato so v grški cerkvi praznovali praznik v binkoštni osmini. V zahodni cerkvi pa je papež Bonifacij IV. okoli leta 609. posvetil rimski »pantheon« prebl. Devici in vsem mučencem, in v to svetišče je dal prenesti veliko kosti sv. mučencev. Poznejši papež Gregorij III. pa je posvetil poseben oratorij v čast vsem svetnikom. Praznik, ki se je obhajal sprva 13. maja na obletnico posvetitve »panthetona«, so pozneje preložili na 1. november. V 9. stoletju pa so ga sprejeli splošno tudi v naših krajih.

II. Vsebina ali predmet praznika in cerkvenega govora na praznik vseh svetnikov.

Prvo vprašanje je, česa nas spominja praznik.

1. Predvsem gotovo svetnikov. Modernega človeka obide groza, ko sliši to ime. Misli si pod besedo svetnik človeka mračnega obraza, zamaknjeneega v oni svet nad zvezdami, ne menečega se za vidni svet. Pravi pojem najdemo le v nauku katoliške Cerkve, ki smatra za svetnika oneega, ki se povzdigne nad navadno mero krščanskega življenja in se približa idealu. Svetnikov je neizmerno število: »Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.« Predvsem so oni, ki jim je Cerkev podelila čast oltarjev, in tudi teh je že na milijone. Oni so tisti »zaznamovani« v knjigi življenja, ki so izpolnjevali osem blagorov; nobena sila jih ne more izbrisati iz knjige življenja.

2. Poleg svetnikov v ožjem zmislu častimo na ta dan tudi svetnike v širšem pomenu, ne samo onih, ki so se heroično odlikovali, ampak tudi tiste, ki so deležni nebeške blaženosti. Dokaz temu je liturgija, ki ne govori samo o onih, ki so »sancti«, ampak tudi o onih, ki so »justi« in »electi«. Častimo vse tiste, ki so morda z nami klečali v tej cerkvi, pristopali k obhajilni mizi, z nami in med nami živeli, ki so svetniki brez proglašenja; častimo tudi ta dan vse nedolžne otroke, ki gledajo obličje božje.

3. Tretji predmet praznika pa je nauk o občestvu svetnikov. Iznajditelj brezžičnega brzjoava, Marconi, je v nekem predavanju duhovito rekel, da je za brezžični brzjoav najboljša primera v katoliški Cerkvi: med papežem, središčem krščanstva, in verniki po vseh delih sveta, ki so si med seboj v zvezi. Toda ne samo na zemlji, ampak tudi med zmagoslavno Cerkvijo in nami na zemlji in dušami v vicah vlada nekaki brez-

žični brzovjav. To je tista trdna sveta trozveza, katere vez so skupni interesi in velika ljubezen. Na ta dan nam postane stena, ki nas loči, rekel bi, prozorna, Cerkev nam v liturgiji obrne oči kvišku proti nebesom in nam nato odpre vrata do trpeče Cerkve. Ta dan je glavni praznik za veseli nauk o občestvu svetnikov.

III. Kaj hoče Cerkev s tem praznikom doseči?

Predvsem hoče ta dan dati Bogu čast, ki je poveljal svetnike, ta dan je praznik tudi troedinega Boga. V jutranjicah nam Cerkev kliče: Kralja, Gospoda vseh gospodovalcev, ki je krona vseh svetnikov, pridite, molimo! Oče jih je izbral, kakor govori Sveti Duh, poklical in izvolil v podobnost svojemu Sinu. Bog Sin jih je odrešil: »Beati, qui laverunt stolas suas in sanguine Agni.« Sveti Duh jih je posvetil, s svojo milostjo jih je modro vodil in jim dal junaštvo. Kakor nam slika sv. Janez v apokalipsi (7, 12), vstanejo na praznik vseh svetnikov starejšine s svojih sedežev, položijo svoje krone pred noge Jagnjeta, svetniki pa obstopijo s palmami v rokah nebeški prestol in pojo Bogu hvalo in slavo.

Praznik vseh svetnikov je po pravici praznik troedinega Boga, ker v osebi vsakega svetnika in v njegovem življenju odsevajo in se zrcalijo božje popolnosti: božja modrost, ki jih je vodila po različnih potih, božja vsemogočnost, ki je ustvarila iz »vasa fictilia« junake, lepota božja, ki se javlja v lepoti svetniških duš.

Drugi namen svete Cerkve pa je na ta dan izkazati tudi svetnikom čast, ki jim gre. Že sv. pismo pravi o svetnikih: »Nomina autem eorum vivent in saeculum saeculi.« Zato se spodobi, da tudi v katoliški Cerkvi živi njihov spomin. Če imajo slavni možje spomenike, se spodobi, da imajo tudi svetniki duhovne spomenike v bogočastju. Spomenik za svetnika je že njegov dan ali spomin v koledarju, toda ker je dni premalo in je veliko zveličanih brez kanonizacije, zato se sv. Cerkev spominja vseh na en dan v letu.

Cerkveni govor na praznik vseh svetnikov ima lahko tudi apologetični značaj. Mnogo govori svet o junaštvu, o slavni možeh, celo o nadčloveku, a svetniki svete Cerkve so še večji junaki. Pri izobrazencih je treba tudi poudarjati upravičenost češčenja svetnikov.

Tretji namen praznikov pa je slaviti sv. Cerkev, mater vseh svetnikov. Drevo se spozna po sadovih, njeni svetniki so priča svetosti in božjega izvora katoliške Cerkve. To je njen družinski praznik, ko pozabi na vse trpljenje in poje Bogu hvalo, da je tako poveljal njene otroke. S pravim ponosom se Cerkev ozira ta dan na svoje opravljene zaklade in bi lahko rekla kakor mati obeh Grakhov: »To so moji zakladi.«

Četrty namen praznika vseh svetnikov pa je naše posvečenje: opomin k svetosti, kakor pravi sv. Pavel: To je božja volja, vaše posvečenje (1 Tes. 4, 4); sv. Avguštin se izraža: *Festa martyrum exhortationes martyriorum*. K posnemanju svetnikov, k svetosti nas opominja praznik. Nedosegljiv, težak se nam zdi ta cilj, a zopet nam veljajo na ta dan besede sv. Avguština: Če so mogli ti in te, oni in one, zakaj ne jaz? Isti opomin naj izraža tudi cerkveni govor. Treba je samo hoteti, treba je močne volje in vse se doseže. Ali nas ne uči tudi tehnika, ki dvigne zrakoplovca do oblakov in še čez, da je v volji, trdni volji največja moč? »Vse premorem v njem, ki me krepča,« je dejal sv. Pavel, ki je sam izkusil vse ovire v svetosti, a »zadostuje milost«. Opozarjati moramo, da nismo sami na tem potu, ampak da nas podpirajo svetniki v nebesih, naša predstraža, govor naj vzbuja zaupanje v priprošnje svetnikov.

Še en namen ima Cerkev s tem praznikom: dati čast Kristusu, »kralju vseh svetnikov«. On je vinska trta, svetniki mladike na trti; on je bil njihov zgled, odrešenik in cilj v življenju.

IV. Nekateri posebnosti praznika vseh svetnikov.

1. Praznik se praznuje skoraj ob koncu cerkvenega leta, ko se leto poslavlja od nas. Med letom se praznujejo razni prazniki, ki nas spominjajo na zveličavno delo božje, ob koncu pa gledamo dopolnjenje in usovršitev v nebesih. Cerkevno leto je podoba našega zemeljskega potovanja, katerega cilj je večno zveličanje; praznik vseh svetnikov nas opozarja na zadnji cilj našega potovanja in nam kliče: kvišku srca proti nebesom, kjer nas čaka obilno plačilo.

2. Praznik vseh svetnikov je jesenski praznik, praznuje se ob koncu žetve. Trume svetnikov so žitno klasje, pridelek na polju katoliške Cerkve. Žetev je plačilo za trud, ki ga je imel sejavec spomlad. Tudi svetniki so sejali s solzami in so se vrnili v svojo domovino in prinesli polne snope v nebeške žitnice, kako pravi Sveti Duh v psalmu 125, 6. Seveda delo ni lahko, je počasno, kakor tudi Kristus govori »o prinašanju sadov v potrpežljivosti«. Tudi svetniki so počasi napredovali od stopnje do stopnje.

Jesen nas tudi spominja minljivosti vsega posvetnega, ko takrat umira takorekoč narava; za nas krepak opomin in nauk: ničemurnost ničemurnosti in vse je ničemurnost razen Boga ljubiti in mu služiti. Toliko ljudi je že ta misel izpreobrnila. Marsikdo se je že vprašal, ko je izpil čašo svetnega veselja: »Ali je to vse? In spomnil se je besed Gospodovih: »Svet mine s svojim veseljem; kdor pa izpolni voljo mojega Očeta, ostane na veke.« Bossuet je ob grobovih francoskih kraljev pridigoval minljivost vsega posvetnega in Massilon je klical večkrat: »Samo Bog je velik.« Res velikani so postali svetniki, ki so svoje življenje uravnavali po volji božji in dosegli blaženost.

Jesen pa ni samo čas žetve, ampak tudi čas setve; polje-delec nikdar ne počiva, vedno ima novo delo. Tako tudi svetniki nikdar niso počivali, njihova volja ni oslabela na potu proti cilju; treba je bilo neprestanega boja, ker brez njega ni zmage; neprestanega zatajevanja, ker brez njega ni svetosti.

3. Vsi svetniki so tudi praznik občestva zveličanih v nebesih in duš v vicah. Vseh svetnikov dan dopoldne se spominjamo svetnikov v nebesih, popoldne pa se obleče Cerkev v črna oblačila in moli za umrle trpeče ude. S tem je izražena ona prisrčna vez med zmagoslavno in trpečo Cerkvijo in obenem opomin za nas, naj molimo zanje in darujemo. Izražena pa je tudi resnost našega življenja. Na en dan taka izprememba: veselje in žalovanje, zmagoslavje in bolest, sreča in trpljenje. Isti Bog je neskončno dobrotljiv in usmiljen, pa tudi neskončno pravičen, — važen opomin za naše življenje.

(Konec prihodnjič.)

Fr. Hočevar.

Misijonske pridige.

11. Misijonski pouk za mladeniče. (II.)

»Kako lepe so roke, ki nikdar niso delale hudega! Kako lepe so noge, ki nikdar niso hodile po poti hudobije! Kako lepo je obličje duše, ki je ozaljšana ne z biseri, pač pa s preprostostjo in nedolžnostjo!« Te krasne besede cerkvenega očeta sv. Gregorija veljajo sicer vsem ljudem, posebno pa mladeničem, ki pošteno in čisto živé. Taki mladeniči so veselje angelov, ponos staršev in up domovine. Ali kako težko dandanes mladenič ohrani poštenost in nedolžnost, ko je od vseh strani toliko slabih zgledov, toliko očitne zapeljivosti. »Uživaj,« kliče svet mladeniču; in mladenič v svoji lahkomišljenosti popusti nauke matere Cerkve in se vrže pregrehi v naročje, misleč: saj smo še mladi; pokoro bomo delali na starost. — Predragi, ako podarimo prijatelju vrtnico, ki je ovenela in katere perje je odpadlo, gotovo se mu ne prikupimo posebno. Ustregli mu bomo le s svežo in lepo cvetočo cvetlico. Tudi mladenič je taka lepo cvetoča vrtnica, v njem je moč in zdravje. Kdor se tedaj v mladeniških letih posveti Bogu in mu zvesto služi, on dela Bogu veselje in čast. Nečast za Boga pa je, ako pravi: »V mladosti se hočem veseliti in svet uživati; zapovedi božje in cerkvene, le potrpite, da se postaramo, potem vas bom izpolnjeval, če mi bo drago.«

Krščanski mladenič! Glej, kakšni so dandanes tvoji vrstniki. Nikar jih ne posnemaj, nikar ne delaj Bogu sramote, marveč služi mu iz vdanega srca od prve svoje mladosti. Vse, kar

si in kar imaš, je dar božje dobrote. Obračaj te darove v božjo čast in v svoje zveličanje. Enkrat se boš prepričal, »kako dobro je za moža, če je nosil jarem Gospodov od svoje mladosti!« — Preljubi mladeniči! Moja naloga je danes poučiti vas o vaših dolžnostih. Imate pa troje dolžnosti, namreč: 1. do Boga, 2. do bližnjega in 3. samega sebe. Preden pa govorim o teh dolžnostih, prosim dvanajstletnega mladeniča Jezusa, naj bi vam v tej uri razsvetlil vaš um, da boste spoznali svoje dolžnosti in zadovoljno nosili jarem njegovih zapovedi. O Jezus, ozri se na te mladeniče! Glej, blago srce imajo in dobro voljo, ali moči so slabe. Daj jim torej po svoji neskončni milosti tako moč, da bodo pot življenja pogumno nastopili in na njej ostali do konca.

I. Mladenič! V prvem poglavju katekizma si se učil, da je Bog človeka ustvaril, da bi ga človek spoznal, častil, molil, mu služil in se enkrat zveličal. In Kristus uči: »Boga, svojega Gospoda, moli, in njemu samemu služi!« Pa tudi v starem veku govori Gospod Bog: »Boj se Boga in izpolnjuj njegove zapovedi, zakaj to je celi človek.« Iz teh besed lahko spoznaš, zakaj da te je Bog ustvaril in kateri je tvoj cilj in konec. Ako si tedaj ne prizadevaš doseči tega namena, zastoj živiš in zgodilo se bo s teboj kakor z drevesom, ki ne rodi sadu; posekan boš in vržen v peklenski ogenj. Če pa živiš po božji postavi, že na tem svetu prejmeš mir srca, in enkrat boš prištet med prijatelje božje.

Mladeniči! Ker tedaj spoznate svoj namen, prizadevajte si doseči ga. Ljubite predvsem svojo mater katoliško Cerkev, in kažite očitno, da ste Kristusovi pristaši. Prav je, da človek ljubi svoj narod, da ljubi svoj jezik; ali napačno bi bilo staviti narodnost pred vero. Vse drugo mine s svetom vred, le vera sega v večnost. Po veri si postal otrok božji, po veri zadobiš pravico do nebes, s katerimi se ne da meriti veselje sveta. Blagor človeku, ki se iz celega srca oklene sv. vere, zakaj ona mu služi za palico na potu življenja, močen ščit mu je zoper vse izkušnje, moč v trpljenju, luč in tolažba na smrtni postelji.

Naša vera je pogoj vsake olike in naobrazženosti, podlaga družine kakor tudi cele države. Skrbite torej, krščanski mladeniči, da ohranite vero. Ne dajte se motiti po hudobnih ljudeh, ki pridejo iz večjih mest in zaničljivo govoré o veri, o duhovnikih; ki se norčujejo iz božje službe in sv. zakramentov; ki smešijo čednost in celo Sinu božjega zasramujejo, kakor nekdanj hinavski farizeji. Umikajte se takim ljudem; in če nikakor ni moč ogniti se jih, vsaj nikar ne verujte njihovim besedam. Kdo pa so ti, ki bi vam radi vzeli zaklad vere? Mislite, da so to učeni ljudje, katerim je mar za resnico? Nikakor ne. Nevedneži so, ošabneži in večidel nečistniki, ki izkušajo z nevero tolažiti si težko vest.

Ne berite brezverskih časnikov in knjig, zakaj to so pravi volkovi v ovčji obleki. O, koliko ljudi po njih izgubi pravo vero! Ljudje so neizkušeni in mislijo, da je vse res, kar je tiskano; o pisateljih imajo posebno visoko mnenje. Ali ko bi vi te ljudi bolje poznali, s studom bi se odvrnili od njih. Tatje so, ki vam želé ukrasti predragi zaklad vere.

Ne zadostuje pa vere imeti, treba je po veri živeti, treba vero v dejanju pokazati. Med vsemi verskimi dejanji zavzema molitev v prvo mesto. Nikar ne mislite, da je molitev le za ženske in stare ljudi; mladeniči, ravno vam je molitev najbolj potrebna. Vi ste izpostavljeni najhujšim izkušnjam in nevarnostim, zato je potrebujete tudi obilne pomoči od zgoraj. Ta pomoč pa vam bo gotovo došla o pravem času, ako bodete zanjo prosili. »Vi je nimate, ker je ne prosite,« pravi sv. Jakob. Zatorej, krščanski mladeniči, molite. Bog ne zahteva od vas dolgotrajnih molitev, ampak sveta skrb vam bodi, da zjutraj, zvečer, pred jedjo in po jedi molite. Naj bo ta molitev še tako kratka, vendar bodi iskrena in pobožna. Kadar vas med dnevom nadleguje izkušnja, molite in nikar ne jenjajte, dokler nejenja izkušnja.

Ob nedeljah se pridno udeležujte službe božje. Bдите s pobožnostjo pri celi sveti maši. Kdor zamudi darovanje, ni pri maši; kdor odide pred zauživanjem, ni pri maši; kdor ne pazi na štiri poglavitne dele, ni pri maši. Kdor pa po lastni krivdi ni pri maši, ta se smrtno pregreši, ker božje in cerkvene zapovedi vežejo pod smrtnim grehom. Kaj naj rečem šele o tistih, ki mesto v cerkev gredo v gostilno. Oh, mladeniči, Jezus se na oltarju za vas daruje, vi pa po gostilnah popivate, igrate in satanu v dar prinašate zdravje, denar in svojo dušo. V cerkvi se razlaga božja beseda, vi pa po gostilnah preklinjate in grdo govorite. Oh, kako globoko pač ranite srce svojega duhovnega pastirja! Kako grozno žalite presv. Srce Jezusovo, ki je bilo zavoljo vas na križu prebodeno. Ali hočete, da Jezus še enkrat pride na svet in da še enkrat umrje za vas, ki se ne daste ganiti od njegove ljubezni? — Mladeniči! Hotel Bog, da bi jenjali oskrunjevati Gospodov dan. Dajte Bogu, kar je božjega! Glejte, s kakim veseljem je šel dvanajstletni Jezus v jeruzalemski tempelj. Pozabil je na mater in na svojega rednika in ostal v tem, kar je bilo njegovega Očeta. O da bi tudi vas, dragi mladeniči, oče ali mati ob nedeljah našli v hiši božji in ne v gostilni, o kaka tolažba bi bila zanje, kaka sreča za vas! Presveti mladenič Jezus, daj mladeničem, ki so tukaj zbrani, trden sklep, da bodo odslej vsako nedeljo, vsak praznik s pravo pobožnostjo pri celi sv. maši in pridigi. Marija in sv. Jožef, izprosita jim dobro srce, da bodo imeli veselje do božjih reči!

Mladeniči! Trdno upanje imam, da imate sedaj resno voljo. Hodite tedaj zvesto k službi božji; ne ostajajte zunaj cerkve, ne potikajte se po kotih, ampak stopite na mesto,

odkazano vam od duhovnega pastirja. Ne ozirajte se po drugem spolu, ne šepetajte in ne šalite se, zakaj kraj, kjer stojite, je svet. Prinesite seboj molitveno knjižico ali rožnivenec, in nikdar vam ne bo dolgčas v cerkvi! Nedelja je za dušo delavni dan; šest dni dela ima telo, duša naj ima sedmega.

Radi prejemajte tudi sv. zakramente. Kristus pravi: »Jaz sem vinska trta, vi ste mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, on rodi mnogo sadu; ker brez mene ne morete nič storiti.« Mlado srce mora ljubiti; ako ne ljubi Jezusa, ljubi svet. »Svet pa preide in njegovo poželenje. Kdor stori voljo božjo, ta ostane vekomaj.« Kdor Jezusa v sv. Rešnjem Telesu rad prejema, kaže, da ga v resnici ljubi in želi z njim tesno skleniti se. — Ali ljubi Jezusa, kdor (po nesreči) pade v smrten greh, potem pa morda pol leta čaka na advent ali veliko noč, ko je navada spovedati se? To kaže malo ali nič ljubezni, in take spovedi iz navade niso dosti prida. Glejte, to je pri nas velika napaka, da ljudje cele mesece v smrtnih grehah živé, brez skrbi, kakor bi se ne bilo nič zgodilo; čas pa teče naprej in človek ostane brez zasluženja za večno življenje. Zatorej, mladeniči, če bi bil kdo izmed vas tolikanj nesrečen, da bi padel v smrtni greh, naj se ga hitro spove in naj nikar ne čaka adventa ali velike noči. Kako lahko bi se sicer zgodilo, da človek umrje nepripravljen; na onem svetu pa ni nobenega usmiljenja več.

Svetilka ugasne, če ji ne prilivamo olja; ogenj pojema, če ne nalačamo drv. Tudi naša vera peša, ako ji ne prinašamo nove hrane. Tvoja vera pa prejme novo hrano, novo življenje, ako ti vsak dan opraviš svoje molitve, ako nedeljo in praznik spodobno posvečuješ in pogosto in vredno prejemaš svete zakramente.

II. Mladeniči imate nadalje dolžnosti do bližnjega. Najbližji so vam pač starši in njih namestniki. Častite jih iz celega srca, kakor vam zapoveduje četrta božja zapoved. Nikdar naj se ne zgodi, da bi jih nagovorili s trdo besedo, ali jim celo dajali grde priimke. Če so vam z opominjevanjem nadležni, pomislite, da bodo morali za vas Bogu dati odgovor, in da z opomini le storé svojo dolžnost. Pošteni in delavni bodite, pa vam nikdar ne bo treba slišati opominov. Četudi so vaši starši sami podvrženi slabostim, četudi so stari in sitni, ne odrekujte jim dolžnega spoštovanja. Ne žugajte, da hočete zapustiti dom in starše in v tujem kraju služiti kruh, marveč veseli bodite, da imate priložnost staršem pomagati in jim povračati brezštevilne dobrote, ki ste jih od njih prejeli ves čas svojega življenja. Žalostno! Oče in mati izredita po desetero otrok, pa vseh deset ne more preživeti svojih staršev. Nehvaležnost do staršev Bog hudo tepe, kar nam priča hudobni Absalon.

Starše radi ubogajte v vsem, kar ni greh. Ubogajte hitro, ne besedujte, nikar se ne kujajte. Radi bi jih enkrat ubogali,

pa jih več ne bo! »Okó, ki očeta hudo pogleda, naj krockarji izkljujejo in mladi orli požró.« (Prip. 30, 17.)

Mlad človek pade na nekem potovanju z voza in si hudo poškoduje desno nogo. Rana je vedno nevarnejša; ni drugače, zdravniki mu morajo odrezati nogo. Eden njegovih prijateljev pride in mu izreka srčno sočutje. Zraven pa nekoliko mrmra zoper božjo previdnost, ki je dopustila toliko nesrečo nad mladega človeka. Tedaj mu odgovori nesrečnež: »Prijatelj, nikar se ne pregreši zoper pravičnega Boga; glej, s to nogo, ki mi je odrezana, sem sunil enkrat v svoji prevzetnosti mater. Mati je jokala in milo pogledala proti nebu. Pravični Bog je videl njeno žalost in poslal meni zasluženo kazen.« Mladeniči, spominjajte se te dogodbe, kadar bi vas izkušnja gnala s silo zoperstaviti se svojim staršem.

Varujte se pa tudi surovosti do bližnjega. Kristus vas uči: »Učíte se od mene, ker jaz sem krotak iz srca.« Med vami naj nikdar ne bo prepira, zmerjanja ali celo pretepanja. Ne zasramujte starih ljudi. Spomnite se, da je Bog v starem veku 42 dečkov kaznoval s smrtjo, ker so zasramovali starega preroka Elizeja. Mladeniči imajo semtertja navado, da v tihi noči, ko se vse poda k počitku in celo živina počiva v hlevu, vpijejo po vaseh, saj petje se to ne more imenovati, in mirne prebivalce motijo v tako potrebnem spanju. Na ponočevanje pač nikar ne bodite ponosni; s tem se ne prikupíte Bogu, pa tudi ne ljudem, pač pa bodo tujci rekli, da v takem kraju je ljudstvo še precej surovo, ker celo ponoči ne da miru mirnim prebivalcem. Dan je za delo, noč pa za počitek. Tako je božja volja. Kdor pa brez potrebe ravna zoper ta red, ta se pregreši, in opominjam vas, da se vsak spove, če si ima v tej zadevi kaj očitati.

III. Slednjč imate mladeniči pa tudi dolžnost do sebe. V tej zadevi bi vas, predragi mladeniči, opomnil, da se varujete dveh pregreh, katerim je mladina najbolj vdana, namreč nečistosti in pijančevanja. Ni jih kuga toliko pobrala, kakor nečistost. Svet se ravno v naših dneh boji morilke-kolere in se zavaruje zoper njo z raznimi zdravniškimi pripomočki. Ali kaj, bolezen more umoriti le telo. Med nami razsaja druga kužna bolezen, ki umori telo in dušo; le-ta bolezen je razširjena po celem svetu in ljudje nič ne storé, da bi jo zadušili. Duhovni zdravniki nasvetujejo pripomočke zoper njo, ali ljudje se jih nočejo posluževati. Ali poznate to grozno morilko nedolžnosti? Grda nečistost je njeno ime. — Vojske se bojite, ali nobena vojska ni pomorila toliko mladeničev, kakor jih pomori nečistost leto za letom. Že pri malih otrocih se godé ostudne reči. Ko mladenič odraste, nastavljene so mu zanke na vseh straneh. Pohujšljivo govorjenje, slabi zgledi in očitno zapeljevanje mori nedolžnost. Gorje mladeniču, ki se vda tej strasti, vsega se da prej odvaditi, nego nečistovanja. Povej,

mladenič, ali nisi že tolikrat in tolikrat delal trdnih sklepov, pa si jim zopet postal nezvest? Ali se nisi že dostikrat pri spovednici jokal in delal iskrene obljube? Pa komaj si se podal med svet, med svoje stare tovariše, zopet si prelomil obljube. Danes si zopet prišel, upam, da s prav resno voljo, odpovedati se za zmerom morilki nečistosti. Zaupaj v Boga in v prečisto Devico Marijo. Tvoji grehi ti bodo odpuščeni, če se jih boš odkritosrčno izpovedal in se jih skesal. Ali kaj bi to pomagalo, če bi se pa zopet povrnil v stare pregrehe? Zatorej, mladenič, ki si vdan tej strasti, poslušaj, kaj ti hočem povedati. In ti, mladenič, ki si doslej neomadeževano ohranil svojo nedolžnost, poslušaj, kako ti jo je varovati zanaprej.

Predvsem pomislite, da so vaša telesa posvečena, tempelj so Sv. Duha; in kdor nečistuje kakorkoli si bodi, on Sv. Duha preganja iz templja, ki je njegova lastnina. Bog je namenil, da se bo telo enkrat svetilo kakor solnce, in vi naj bi ga onečastili z ostudno pregreho nečistosti? Varujte se torej, kakor kuže, nečistih misli, besed, pesem in dejanja. Kakor iskro, ki nam pade na obleko, hitro zadušimo, tako hitro zatrimo koj prvo izkušnjavo. V začetku se je treba ustavljati, pozneje se zastonj pripravlja zdravilo. Jezus sam pravi: »Blagor čistim, ker Boga bodo gledali.« Da tedaj to srečo dosežete, radi molite, ker satan, vaš nasprotnik, se boji molitve. Vsak večer, preden ležete, molite tri češčenamarije na čast brezmadežni Devici Mariji, da bi vam pomagala ohraniti sveto nedolžnost. Čim huja je izkušnjavo, tem nadležnejša naj bo vaša molitev. Pogosto izgovarjajte besede: »Jezus, Marija, Jožef, vi me varujte, da ne poginem«; ali molitev: »O Gospa moja, o Mati moja«. Recite: »Bog me vidi, ne smem grešiti; Marija me gleda, angel varih me opazuje, ne smem grešiti. Rajši umreti, ko grešiti.«

Molitev je močan pripomoček zoper izkušnjave; ali molitev sama ne zadostuje. Človek mora tudi varovati svoje čute, zlasti oči. Oči so vrata, skozi katera pride hudobni duh v naše srce. Ne glejmo torej, kar bi nam moglo napraviti izkušnjave. Šola nečistosti so slabe tovarišije. Nemogoče je ohraniti čisto srce v družčinah, v katerih se čuje nespodobno govorjenje ali petje. Povem vam, da ne greši le tisti, ki se udeležuje takega govorjenja ali petja, marveč tudi tisti, ki se podaja v tako nevarnost.

Najnevarnejše za nedolžnost pa je občevanje z drugimi spolom. Taka znanja so grob mladeniške nedolžnosti. Mladenič, ne reci: moje znanje je nedolžno, saj ne mislim nič hudega. Tvoje znanje je sedaj nedolžno, ali dolgo ne bo tako ostalo. Sv. Alfonz pravi: »Kdor je sredi ognja, mora zgoreti, in kdor je v bližnji priložnosti, ne more se dolgo greha ubraniti.« Sam nikdar ne hodi po samotnem kraju z drugim spolom. Zlasti na večer se ne potikaj krog hiš in pred okni. Zakaj s samim ponočnim potikanjem se lahko smrtno pregrešiš, če tudi ni bilo

nobenega dejanja. Če hočeš čisto živeti, varuj se lenobe, kakor tudi posedanja po krčmah. Sv. Vincenc Fererij pravi: »Večji čudež bi bil, če pijanec čisto živi, kakor če kdo mrtvega k življenju obudi.« — Češčenje Marije Device in pa pobožno prejetje sv. obhajila je najboljše zdravilo zoper nečiste izkušnje. To je izkusil sv. Filip Neri pri mladeničih, njemu v skrb izročeni. Poizkusite to dvojno zdravilo tudi vi, dragi mladeniči, in prepričali se boste o njegovi dobroti.

Druga pregreha, ki se pogosto nahaja pri mladeničih, je pijančevanje. Kako škodo prinese nezmernost! Pijanec zapravi denar in premoženje, zdravje in telesno moč, um in prosto voljo. On izgubi dobro ime in zapravi svojo dušo. Mladič, v mladosti se varujte pijančevanja, na starost se ga ne boste več odvadili. Saj vam je znan star pa resničen pregovor: Pijanec se izpreobrne, kadar se v jamo zvrne. Kolikokrat toži star pijanec: »Rad bi se poboljšal, stokrat že sem naredil dober sklep; pa zdaj je zastoj. V mladosti bi se bil lahko odvadil, zdaj je prepozno. In kaj naredi? Pije in pije, da zapije zadnji denar, zdravje, časno in večno življenje.

Najhujše je pa, če se mladenič navadi na žganje. Žganje je prava kuga za človeški rod, ki se širi z dežele v deželo. Žganje je vzrok, da je človeški rod tako oslabel. Žganje je krivo, da se množé pretepi in poboji.

Krščanski mladeniči! Slišali ste sedaj nauk o vaših dolžnostih do Boga, do bližnjega in do sebe. »Danes tedaj, ko slišite božji glas, ne zakrknite svojih src!« (Ps. 94.) Danes pomislite, če ste po tem nauku doslej živeli. Izprašajte tiho in skrbno svojo vest od zadnje izpovedi, ali pa od mladih nog; zakaj mogoče je, da se kdo še nikdar ni čisto izpovedal. Le odkrijte danes svoja srca. Čimbolj boste odkritosrčni, tem večje veselje boste napravili Bogu, Mariji in svojim izpovednikom. Samo to vas prosim, raztrgajte vezi pregrešnega življenja: nesramen prstan vrzite od sebe, če ga kdo ima. Še pred izpovedjo se spravite s svojimi sovražniki. Precej ko domov pridete, prosite očeta in mater odpuščanja, če niste tega že prej storili. Potem pa srčno in veselo zopet stopite pod bandero Kristusovo. Za Jezusa živite, za Jezusa umrite, Jezusovi bodite živi in mrtvi. Amen.

P. Hugolin Sattner.

12. Misijonski pouk za mladeniče. (III.)¹

Pomlad, kako si lepa! Kako sladke nade nam vzbujáš v srcu! Drevje in polje ozeleni, dišeče cvetje razveseljuje naše oko, neutrujeno prepevajo ptice v vejevju, gorke sapice pihljajo in pomladno solnce vzbuja novo življenje na zemlji. Kar je

¹ Dijakom o priliki duhovnih vaj.

pomlad med letnimi časi, to je mladostna doba v človeškem življenju. Doba n a j l e p š a , doba n a j v a ž n e j š a . Ako kmetovalec pomladi ne obseje polja, poleti ne bo žel. In kar človek seje v mladosti, to bo žel v starosti. Mladostna doba je pa tudi n e v a r n a doba, ker v mladeniških letih se vzbujajo strasti v človeškem srcu, ki so dosedaj spale; vzbuja se napuh, poželjivost, samoglavnost, mladeniča vabi svet in mu obljublja zlate gradove. Mladenič pa je neizkušen. Zategadelj je treba v mladih letih velike previdnosti, treba je izkušenege vodnika. Krščanski mladeniči! Podati vam hočem tedaj n e k a t e r e n a u k e za vaše bodoče življenje.

I. Predvsem vam nujno priporočam hrepenenje po krščanskem življenju, po krščanski popolnosti. Za krščansko življenje je treba dvojega: »S t o r i d o b r o , v a r u j s e h u d e g a !« Katekizem nam našteje sedem grehov, iz katerih izhajajo vsi drugi; pa nam svetuje sedem čednosti, ki so nasprotne poglavitnim grehom.

a) N a p u h je čezmerno povzdigovanje samega sebe in neredno hrepenenje po časti in prednosti. Napuh je strmoglavil angele, pregnal prva človeka iz raja, vtopil Faraona in njegovo vojsko v Rdečem morju. Napuh je rodil krivoverstva in je tudi dandanes vzrok vsemu brezverstvu. Napuh je začetek vsakega greha. Varujmo se napuha in postavimo mu nasproti odkritosrčno ponižnost, ki vse dobro pripisuje Bogu, priznava pa lastno slabost in zagrešenost. Kristus Gospod se je ponižal do hlapčevske podobe in Marija do ponižne dekle Gospodove. Kristus leži na tleh pod težo križa, potr in ponižan in zdi se mi, da je imel sv. Bernard to podobo pred očmi, ko je pisal: »Sramuj se, prevzeten prah, Bog se poniža, ti pa se povišuješ!« — Ne govorimo dosti o sebi, ne vsiljimo drugim svojega mnenja, ne bomo ponosni ne na duševne, ne na telesne zmožnosti; vse je od Boga, le greh je naša last, na teža pa ne moremo biti ponosni.

b) L a k o m n o s t pri vas vsaj za sedaj še nima tal, zato jo samo omenim.

c) O n e č i s t o s t i ste tudi že prejeli pouk. (Gl. 11. misijsko pridigo!)

d) N e v o š č l j i v o s t je žalost radi prednosti ali blaginj, ki jih ima bližnji, mi pa ne, ali vsaj ne v toliki meri. Ta napaka se dostikrat najde med dijaki; ako kateri dobro uspeva v študijah, ali je kdo posebno priljubljen učenikom ali predstojnikom, bodisi radi pravilnega obnašanja ali izredne marljivosti in porabnosti, se rado zgodi, da hudoben duh njegove tovariše napolnjuje z zavistjo in tako se skrha ljubezen med tovariši.

Tej pregrehi nasproti je ona d o b r o h o t n o s t , ki bližnjemu želi vse dobro in ne samo želi, marveč tudi stori. Svv. apo-

stol Pavel piše Rimljanom: »Veselite se z veselimi, jokajte z jokajočimi« (12, 10, 15). — Ljubite se med seboj, spoštujte se, smatrajte se kot brate, ne samo po rodu, marveč po poklicu. Pomagajte drug drugemu, zlasti onim, ki so morda manj nadarjeni. Tolažite se med seboj v tužnih trenutkih. Ako si kdo trn zabode v boso nogo, kaj se zgodi? Vsi udje pomagajo izdreti ga: Roke primejo za nogo in jo dvignejo kvišku, oko pogleda, kje je trn, roka poišče nož ali iglo in previdno izdere trn. Taka vzajemnost vlada vsekdar med vami in zgodilo se bo, kar obljublja mili Jezus: »Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, sem jaz sredi med njimi.« (Mat. 18, 20.)

e) **N e z m e r n o s t** je neredno uživanje jedi in pijače. Mi nismo zato na svetu, da bi jedli in pili; da je to naš namen, potem bi ne bili boljši od živali. Mi jemo in pijemo, da si ohranimo življenje in zdravje. Pomnite pa, da je zmernost mati zdravja. V zavodu ni nobene nevarnosti, tukaj je vse umerjeno; ali kadar ste zunaj, recimo pri starših, ki od veselja ne vedo, kaj bi vam nanесли, ali če ste v gostih, na kakem shodu, takrat pokažite, česa ste se naučili, pokažite, je li kaj zmernosti v vas, katera uživa jed in pijačo le po pameti. Naredite ta sklep za celo svoje življenje: Jesti in piti hočem le za potrebo, drugim na ljubo nočem jesti, najmanje pa piti.

Vse bodi v vas umerjeno, govorjenje, spanje, razvedrilo, žalost, veselje, domoljubje. Pridigar piše v 3. poglavju: »Vse ima svoj čas... je čas rojstva in čas smrti, je čas jokati se in čas smejati se, čas molčati in čas govoriti.« Torej vse ob svojem času in v pravi meri. Edina ljubezen do Boga nima mere, ker smo dolžni Boga ljubiti iz celega srca, iz cele duše, iz vseh svojih moči.

f) **J e z a** je čezmerno razburjenje in želja maščevati se. Jezu človek je divja zver, ki bi rada vse raztrgala. Tri vrste ljudi so brez pameti: pijanec, blazni in jezni človek. Pijancu je alkohol zatopil pamet, blaznemu je bolezen zatemnila um, jeznemu pa strast. Blazni ni odgovoren za svoja dejanja, pač pa pijanec in jezni človek. Karkoli ste še v jezi govorili ali podvzeli, gotovo ste obžalovali. Zatorej krotimo jezo in sklenimo, nikdar se razburjati, naj pride, kar hoče. Počakajte, da se poleže jeza, potem se odločite. Ako se lonec z vrelo vodo pusti na štedilniku, prekipela bo voda; tedaj je dobro ob pravem času odmakniti lonec in parna sila se poleže. Zapustimo tudi mi priliko, ki nas razburja, in srce se bo pomirilo in trezno sodilo. — Jezi nasproti je ona krotkost, ki jo uči Gospod Jezus, kažoč nam presveto Srcé in rekoč: »Učite se od mene, ker jaz sem krotak in ponižen od srca!« Topova kroglja podere najmočnejše zidovje, v mehki volni se ujame. Z eno kapljico medu se ujame več muh, nego s celim sodom jesiha. Vsakdanje vaje je treba in najbolj jezi vdan človek postane krotko jagnje. (Sv. Frančišek Saleški.)

g) Lenoba je mržnja do molitve in do dela radi težav, ki so združene z njim. 1. Molitev je najčastitljivejše opravilo človeka, ker je pogovor z Bogom. S cesarjem ne morem govoriti vsekdar, z Bogom, kadar hočem. V molitvi jaz govorim k njemu, v premišljevanju on meni. Kar je dihanje telesu, to je molitev duši. Ustvarjeni smo, da Boga spoznavamo, ljubimo in častimo, zato moramo moliti. Moli samo ponižen človek, prevzetan, ki je sam sebi gospodar, ne more moliti, ne čuti potrebe moliti. Ponižen človek pa, ki ve, da sam iz sebe nič ne premore, da vse dobro pride od zgoraj, on čuti potrebo molitve. Samo to vam priporočam, molite počasi, molite zbrano in s premislekom; raje malo pa dobro, kot mnogo pa slabo. Ljubi Bog ne meri naših molitev po metru, pač pa po termometru, t. j. po iskrenosti, po srčnosti. Zbrana molitev se zdi človeku jako kratka, raztresena je dolgočasna. V vseh potrebah duše in telesa se obračajte zaupljivo do Boga, Bog je tako dober in usmiljen, če je le vam v zveličanje, zgodilo se bo. 2. Veseliti vas mora tudi delo. Ptica je ustvarjena za letanje, človek za delo. Pri poganih so delali le sužnji, odkar pa je Jezus prijel za delo in posvetil delo, je delo čast, lenoba sramota za človeka. Vaše delo je duševno, učite se raznih strok; ene vam bodo potrebne za življenje, z drugimi se bistri in krepí duh, čez sedem let pa vse pride prav, četudi tega sedaj še ne spoznate. Čim bolj ste temeljiti v svojih študijah, tem bolj se vam bodo prikupile in študij vam bo vedno lažji in prijetnejši.

V mladih letih je setev, pozneje je žetev. Čim več boste sejali, tem več boste želi. Proučujte ne le, kar je potrebno, ampak vse, kar je koristno. Eden jezike, drugi umetnost, tretji poezijo, četrti tehniko, peti sociologijo, kakor je kdo prejel od Boga zmognosti in veselje. — Važno je b e r i l o, duhovna hrana našega duha. Kar kdo bere, takšnega je naziranja. Berite najrajši temeljite razprave, počasi, s pomislekom, imejte poleg sebe knjižico, kamor pišete izvlečke, ali si vsaj zapišete, kje ste kaj brali. Povesti malo, in le take, ki imajo pošteno tendenco. Vsak dan pa kaj nabožnega, da plamen ljubezni do Boga ne pojema in ne ugasne.

Vestno porabite dragoceni čas vaše mladosti, da se ne bo treba kesati v poznejših letih. Dobro porabo časa zelo pospešuje hišni red, katerega se natančno držite in katerega zvesto spoštujete, ker je delo mnogoletnih izkušenj.

II. Poleg sedmerih čednosti, ki so nasprotne poglavitnim grehom, vam priporočam še

1. veliko skromnost. Jezus je prvikrat javno nastopil kot 12-letni deček v jeruzalemskem templju. Ni hotel vzbujati pozornosti, marveč slušati in molčati. Šele tedaj, ko so ga pismouki vprašali to in ono, je odprl blažena usta in odgovarjal tako modro, da so se vsi čudili. Povpraševal je pa tako preprosto, kakor bi ne bil nič drugega, kot 12-letni deček. Sv.

Pavel piše Filipljanom: »Vaša spodobnost (modrost, skromnost) bodi znana vsem ljudem.« (4, 5.) Ne vaša učenost, ne vaše blagostanje, tudi ne dobrote, ki jih delite, marveč vaša spodobnost, modrost, ponižnost, skromnost bodi znana vsem ljudem. Malo govorite vpricho starejših ljudi, najmanje o sebi, molčite, poslušajte, vprašujte. Moder mladenič se ne sili v ospredje, nikogar ne odriva, se ne napihuje, noče imeti prve besede, ne nosi glave pokoncu, ljubi ozadje, rad posluša, rad molči, če so navzoči starejši ljudje, nikomur ne vriva svojega naziranja.

2. Dober mladenič spoštuje stare ljudi. Dobri, stari ljudje so relikvije iz starih, boljših časov, so pečine, ki mole iz preteklih časov v sedanjo dobo.

Dober mladenič spoštuje svoje učitelje in jim je hvaležen. Kralj Aleksander je imel za učitelja slavnega Aristotela in ga je spoštoval ves čas življenja. Rekel je: Moj oče Filip mi je dal življenje, moj učitelj pa mi je pokazal pot do poštenega življenja.

Imejte veliko pijeteto do svojih staršev, spoštujte jih, ubogajte jih, kadar vam dajejo modre svete, molite vsak dan zanje, ne sramujte se jih nikdar in kadar boste v takem položaju, podpirajte jih in pokažite v dejanju svojo hvaležnost. Isto spoštovanje prenesite tudi na svoje predstojnike v zavodu.

3. Posebno vam priporočam vljudnost v obnašanju. Mi Slovenci smo poštene, odkritosrčne duše, ampak premalo vljudnosti je med nami, ki je dika vsakega izobraženca. To pa pride odtod, ker pridemo premalo med svet, premalo v boljše kroge. In tako se udomači v mladini neka okornost v obnašanju, v izrazih, ki nam prav nič ni v čast. To se opaža v šolah, celo v zavodih, in se tudi pozneje težko otrese. Obsebi je umevno, da bodete vi med drugimi sklepi, ki jih med duhovnimi vajami pišete na list ali v srce, naredili tudi tega, da se hočete od dne do dne vaditi vljudnosti, in sicer krščanske vljudnosti, ki ni samo vnanja politura, marveč prihaja iz srca, iz dobrohotnosti, iz spoštovanja do vsakterega človeka, ki je otrok božji, podoba božja. Vljudnost si prisvojite temraje, ker jo bode enkrat zelo potrebovali. Srca si moremo pridobiti le z vljudnostjo, krotkostjo, nikdar z ošabnostjo in surovostjo. Srce Jezusovo vse vleče nase, ker je krotko in milo.

4. Slednjič vam iskreno priporočam cerkveno mišljenje. V verskih in socialnih vprašanjih se ne opirajte na svoje mnenje, marveč na nauk sv. Cerkve. Sv. Cerkev je nevesta Kristusova in naša duhovna mati. Sv. Cerkev priporoča pogosti prejem sv. zakramentov, priporoča pogosto, da, vsakdanje obhajilo. Določa način božje službe, molitev, liturgični jezik; ustanavlja razne redove, hvali in priporoča devištvo, evangelijske svete. Razglašča svetnike in veli častiti nje in svete ostanke, hvali križev pot, romanja, odpustke, jubileje, priporoča notranje in zunanje mrtvičenje, ljubi lepe in veličastne

hiše božje, pospešuje cerkveno umetnost, želi, da imamo v čislih sv. očete, a tudi sedanje cerkvene dostojanstvenike, cerkvene zборе in sinode.

Kar je sveto Cerкви, bodi sveto tudi nam. Dandanes se dostikrat razpravlja o verskih in cerkvenih zadevah, zavzemite vedno korektno stališče, »sentire cum Ecclesia«.

Predvsem častite z otroško ljubeznijo presv. Devico Marijo, ker to češčenje je znak pristnega katoličana. Bodite iz srca vdani sv. stolici, »ubi Petrus, ibi ecclesia«.

Tako živite v mladosti, potem ne bo treba žalovati po njej, saj jo dobite nazaj in uživali jo bode te vso večnost. »Horrenda juventus«, se bere v klasiku, a ta izrek na vsak način pretirava. Kdor je imel opraviti z mladino, se je lahko prepričal, da je mladina vneta in navdušena za vse dobro in blago. Vsaj to ima mladina zase, da hrepeni po idealih, da ima življenje v sebi in hrepeni vedno naprej. Mladenič gleda v bodočnost in je poln sladkih nad. Samo to pazi, mladenič, da ukloniš svojega duha evangelijski postavi, da nosiš jarem Gospodov od prve mladosti do sive starosti. Kdor preživi pomlad svojega življenja v ponižnosti, pobožnosti in nedolžnosti, ta tudi v moški dobi ne bo zapustil pota čednosti in četudi se postara, bo še vedno blestel v prijaznem svitu mladosti. P. Hugolin Sattner.

Šestnajsta nedelja po binkoštih.

Praznovanje vnanje slovesnosti praznika sv. rožnega venca.¹

1. Rožni venec.

Pozdravite Marijo, ki se je mnogo
trudila med vami. Rim. 16, 6.

V apostolskih časih je živela v Rimu kristjana po imenu Marija, ki je s pravo krščansko ljubeznijo žrtvovala vse svoje imetje ubožcem in jim v bolezni stregla. Sv. apostol Pavel je hvaležno priznal nje zasluge, ko je koncem svojega lista do Rimljanov zapisal tudi besede: »Pozdravite Marijo, ki se je mnogo trudila med vami.« — Ime »Marija« nas spominja na neko drugo ženo, našo dobrotnico, ki mnogo bolj zasluži naš pozdrav in našo hvaležnost in ljubezen. Preblažena Devica Marija se je na zemlji mnogo trudila z nami; zaradi grehov celega sveta je mnogo pretrpela. Sv. očetje pravijo, da je trpela vse, kar je trpel njen božji Sin. Zato sv. Cerkev ob vsakem Marijinem prazniku veleva:

¹ Praznik sv. rožnega venca je 7. oktobra; vnanja slovesnost praznika (pridiga itd.) se obhaja prvo nedeljo v oktobru.

»Pozdravite Marijo, ki se je mnogo trudila med vami!« To nam velja zlasti današnji dan, ko se spominjamo sv. rožnega venca, s katerim Marijo najlepše in najbolj pozdravljamo, ker v vsakem vencu molimo najmanj petdesetkrat: »Ave Maria!« Molitev sv. rožnega venca je v sedanjem času brez dvoma najbolj priljubljena molitev med katoličani. Povedati vam hočem, kako se je razvila in kakšen pomen ima.

Znano je, da je molitev sv. rožnega venca v sedanji obliki vpeljal sv. Dominik († 1221). Prve sledove nekake molitve po istem načinu, kakor se moli rožni venec, pa najdemo v najstarejših časih. Stari Indi in Egipčani so po kamenčkih šteli svoje molitve, s katerimi so častili malike.

Razlog, da se ista molitev večkrat ponavlja po vrsti, je v tem, da človek tem večkrat ponovi prošnjo, čim bolj želi, da bi bil uslišan, čim bolj je dobrote potreben. Jezus sam je na Oljiski gori ponovil svojo molitev v smrtnih težavah. David v 135. psalmu sedemindvajsetkrat ponavlja besede »quoniam in aeternum misericordia eius«. Sv. Frančišek Seraf je neštetokrat govoril: »Moj Bog, moje vse!«

Ko je Jezus apostole učil »očenaš« moliti, so začeli kristjani — tako pripoveduje Sozomenos — s kamenčki šteti, koliko očenašev zmolijo. V čast kaki posebni verski resnici so odmolili primerno število očenašev, n. pr. tri očenaše v čast sv. Trojici, pet očenašev v čast peterim ranam Jezusovim. Ker je bilo težko nositi kamenčke seboj, zato so začeli kmalu namesto njih rabiti lesene kroglice, katere so nanizali na vrvico. S temi kroglicami so torej izprva (do dobe sv. Dominika okrog leta 1200) šteli le očenaše, in zato so tak molek imenovali »paternoster«. Tudi slovenska beseda »patnošter« ali »paternošter« sega najbrže nazaj v dobo, ko so se Slovenci pokristjanili; in to ime si je molek ohranil še potem, ko so jeli tudi Slovenci moliti sv. rožni venec in z jagodami šteti »češčenamarije«. Dokazano je tudi, da so že v 10. in 11. stoletju v nekaterih samostanih, n. pr. v redu sv. Janeza Gvalberta (Vallisumbrosa), molili z molkom v roki.

Toliko torej o začetku takoimenovanega »paternostra«. To naštevanje očenašev na molek se je po sv. Dominiku izpremenilo v naštevanje »Češčena Marije« in on je to molitev imenoval: Rosarium, t. j. rožni venec. — Okrog leta 1200 se je širila po južnem Francoskem gnostiško-manihejska kriva vera, katere pristaši so se imenovali Albižani in Valdenci. Ker so z zmotami vred razširjali tudi grozno nenravnost, se je bilo bati, da bodo katoliško Cerkev na Francoskem in v severni Italiji popolnoma zatrli. Papež Inocencij III. je leta 1208. dal oznanovati celo križarsko vojsko zoper nje. A vse oznanjevanje sv. Dominika in njegovih tovarišev, tudi vojska sama ni nič pomagala. Bilo je še

vedno hujše. Sv. Dominik se zateče k molitvi, posebno k češčenju Matere božje. Iz življenja Jezusovega vzame 15 skrivnosti, katere so nam znane, in jih poveže z »očenaši« in »češčenamarijami« v en rožni venec, ki se deli v tri enake dele. Moli se 150 češčenamarij namesto 150 Davidovih psalmov (zato se »Rosarium« imenuje tudi »Psalterium Marianum«). Sv. Dominik ga je jel učiti med ljudstvom in to naročil tudi svojim učencem dominikanom. V kratkem času se je izpreobrnilo nad 100.000 krivovercev. Sv. Alfonz Ligvorijan pravi o tem čudovitem uspehu sv. rožnega venca: »Tako hitro se niti zidovi Jerihe na trobentni glas Jozveta niso porušili, kakor je krivoverstvo izginilo po molitvi sv. rožnega venca. Zdravilni ribnik pri Jeruzalemu ni imel take zdravilne moči do onih, ki so bili na telesu bolni, kakor jo je imel sveti rožni venec do tistih, ki so na duši bili bolni. Celó Elizej ni oživel toliko kosti, kakor je sv. Dominik po tej molitvi v zmotah in grehah odrevenelih duš osrečil in v življenje milosti nazaj pripeljal.«

Ta slavna zmagá rožnega venca nad krivoverstvom je to lepo molitev bliskoma razširila čez cel svet. Ustanovile so se bratovščine, ki so širile to pobožnost. Papež Urban IV. jih je leta 1261. potrdil. Celó 26 papežev je to pobožnost blagoslovilo in posebno priporočevalo in z odpustki obdarilo. Med njimi gotovo najbolj Leon XIII., ki je več let povrsti izdajal okrožnice, s katerimi je priporočal to molitev.

Zanimivo je, da smo Slovenci med prvimi narodi na zemlji sprejeli sv. rožni venec. Leta 1218. je sprejel sv. Dominik dva Poljaka v svoj red, sv. Hijacinta in bl. Ceslava. Ko sta se vračala domov v Krakovo, sta šla skozi Kranjsko, obiskala Ljubljano in Velesovo, šla potem čez Ljubelj na Koroško, kjer se je po njunem vplivu ustanovil dominikanski samostan. Povsod pa sta v slovanskem jeziku oznanjevala božjo besedo in učila sv. rožni venec. Ta molitev se je med Slovenci hitro udomačila in bratovščina sv. rožnega venca v Velesovem je bila po svoji starosti in tudi obsežnosti ena prvih na svetu.

Ne le duhovniki, temveč tudi sloveči lajki so s posebno ljubeznijo in pobožnostjo molili sv. rožni venec; niso se sramovali tudi očitno ga nositi v rokah. Zvezdoznanec Kepler je v svoje študije vedno vpletal molitev sv. rožnega venca. Skladatelj Haydn je z rožnim vencem v roki zapisaval svoje skladbe. Ko je sestavljal napev k tekstu: »Pred stolom tvoje milosti«, je pisal, molil in jokal veselja, držeč rožni venec v roki. On sam je rekel: »Ako molim sveti rožni venec, pridejo mi v glavo nebeške misli in glasovi v toliki meri, da jih komaj zapisujem.« Slavni slikar fra Angelico je po molitvi sv. rožnega venca slikal tako lepe obraze Mariji, da se je govorilo, da se mu je Marija prikazala. Slikar Pavel Deschvanden († 1877) ni nikoli vzel čopiča v roke, preden ni odmolil rožnega venca. Cesar Karol V. je molil vsak dan rožni venec, če je le utegnil. Portugalski kralj Alfonz V. je

rekel nekdanj v ministrskem svetu: »Pokličimo Marijo na pomoč, da bo njen rožni venec pomoč pri mojem vladanju.« Slavni vojskovodja Radecki je očitno pred vojaki molil sv. rožni venec in nikoli ni bil premagán. Vojskovodja Montekukuli je po krvavi slavni bitki pri Št. Gotardu 1. avgusta 1664. leta s solznimi očmi hvalil Marijo z rožnim vencem v roki klečé na tleh.

Pa zadosti o tem! Po molitvi sv. rožnega venca so kristjani zmagali v bitki pri Lepantu leta 1571., pri Dunaju leta 1683., pri Št. Gotardu leta 1664. itd.

Iz tega uvidite, da najboljšo priporočilo molitve sv. rožnega venca je njega zgodovina. Kako velikanski vpliv je imela Marija po rožnem vencu na razvoj človeštva, zlasti pa na katoliško Cerkev! Sv. rožni venec ima torej res čudovito moč, da preмага ne le telesne, temveč tudi dušne sovražnike. Omenil sem že, kaj je dosegel sv. Dominik s to molitvijo. Poljski kralj Kazimir II. je pisal nekdanj generalu dominikanskega reda: »Pošljite mi oznanjevalcev sv. rožnega venca; ti so najboljši reformatorji mojega naroda!«

Isto moč, kakor nekdanj, ima sv. rožni venec še sedaj. — Kdaj smo potrebovali več pomoči, v dušnih in telesnih zadevah, kakor v sedanjem času? Ali se ne bomo poprijeli pripomočka, ki je vernikom v vseh časih prinesel tolažbo, razsvetljenje, zmago? Pozdravljajmo Marijo s svetim rožnim vencem! Spletajmo njej na čast rožni venec, sebi si pa pridobivajmo s tem časne in večne sreče. Amen.

J. T.

2. Ne odlašaj poboljšanja!

Nikdo izmed vas pač nima dvomov in pomislekov, da smemo tudi ob nedeljah in zapovedanih praznikih izvršiti opravila, katerih ne moremo odložiti brez občutne škode bodisi zase, bodisi za bližnjika. Ako ti gori hiša, ti pove zdrava pamet, da jo smeš iti gasiti tudi v nedeljo ali zapovedan praznik. Ako naraste reka in grozi bregove prestopiti in vse odnesti, preplaviti, uničiti, tedaj nam pove zdrava pamet, da smemo tudi ob Gospodovih dnevih vse storiti, da zajezimo pogubonosne valove narasle reke. Ako pade človek ali žival v prepad, smemo in moramo, kar vsakdo izmed nas vé, tudi ob Gospodovih dnevih vse storiti, da ga izvlečemo iz prepada in mu rešimo življenje. Vsakdo izmed nas, ki bi moral na Gospodov dan izvršiti kako zelo važno in nujno opravilo, ki bi se ne dalo odložiti brez velike škode na prihodnji dan, bi bil nespametnej, ako se ne bi upal zavoljo Gospodovega dneva izvršiti onega opravila. Čeravno Bog strogo veleva, da moramo njegove dneve posvečevati, pa nam vendar dovoljuje, da smemo neodložljiva opravila tudi na njegov dan izvršiti. Da je temu tako, lahko razvidimo iz vprašanja, katero stavi v današnjem

evangeliju božji Zveličar hinavskim farizejem. »Kdo izmed vas,« vpraša Zveličar farizeje, »čigar osel ali vol je padel v jamo, ga ne bode takoj izvlekel tudi sobotni dan?« (Luk. 14, 5.) Vsakdo izmed nas rad prizna, mora priznati, da smemo, da, celo moramo neodložljiva opravila takoj opraviti. Kako žalostno je torej, ako kristjani najvažnejše ter najnujnejše opravilo, korenito popljšanje svojega življenja, odlagajo od dneva do dneva, od tedna do tedna! Koliko kristjanov je, ki nikdar ne najdejo primernege časa, da bi temeljito popljšali svoje grešno življenje! Koliko kristjanov je, ki nikdar ne uvidijo, da bi bilo potrebno začeti popolnoma novo življenje! Vsak pameten človek vé, da morajo osla ali vola, ki je padel v jamo, takoj izvleči, kajti drugače bi poginil v jami. Dragi v Gospodu! Opazujmo življenje današnjih kristjanov in bomo videli, kako malo kristjanov je, ki bi svojo dušo, katero je strmoglavil smrtni greh v prepad večnega pogubljenja, kolikor mogoče hitro pri dobri sv. spovedi očistili v krvi Jagnjetovi madeža večnega prokletstva! Glejte, tudi med nami utegne biti tak nesrečnež, ki je zabredel v močvirje smrtnega greha. Zaraditega menim, da bode prav koristno, da vam v današnjem govoru pokažem, da je odlašanje lastnega popljšanja: I. proti izrecni volji božji, II. da je odlašanje lastnega popljšanja zelo nevarno početje.

I. Bog želi in hoče, da človek svoje življenje takoj, brez odlašanja, popljša, da človek brez odlašanja odloži svoje grešne navade in napove svojim strastem neizprosen boj. Bog je ustvaril človeka, da se človek tekom svojega zemeljskega življenja posveti, da zadobi krščansko popolnost. Vsled tega si mora vsak umirajoč človek, ki je živel le življenje greha in strasti, ob koncu svojega življenja reči, da je živel zastoj. Bog torej hoče, da človek svoje življenje takoj popljša. Zaraditega kliče Bog grešnike z besedami prerokovimi: »Danes, ko zaslišite njegov glas, nikar ne zakrknite svojih src!« (Ps. 94, 8.) Nesrečni grešnik! Bog te poziva, da poslušáš njegov glas, da ne zakrknáš svojega srca njegovemu klicu. Grešnik, ako preslišiš glas božji, si podoben otroku, ki sliši glas svojega očeta, a vsled svoje neubogljivosti vendar ne stori, kar mu oče velevala. Neskončno usmiljeni Bog kliče vsakega grešnika k izpreobrnjenju. Zaraditega še ni bilo nikdar grešnika na svetu, ga ni in ga ne bode, ki bi lahko rekel na dan poslednje sodbe: Bog me ni nikdar klical, pozival k izpreobrnjenju. Bog vedno in povsod kliče grešnika k izpreobrnjenju po glasu njegove vesti. Kakor obseva žarno solnce vse stvarstvo na zemlji, tako obseva tudi solnce božje milosti srca vseh ljudi. Bog vabi in kliče k izpreobrnjenju in popljšanju otroka kakor odraslega, berača kakor bogataša, učenjaka kakor nevedneža. Vsakega grešnika torej poziva Bog k izpreobrnjenju, popljšanju. Ti, grešnik, pa vedi, da je tvoja dolžnost, da ne pre-

slišiš klica milosti božje! A še več storiti je tvoja dolžnost. Ne poslušaj samo vabila božje milosti, ampak tudi takoj stori, kar Bog želi od tebe! Poboljšaj se takoj! Sv. Duh namreč pravi, da se moramo z bližnjikom spraviti, preden solnce zaide. Kaj praviš grešnik na to? Ali ni tvoja sveta dolžnost, da se tudi takoj spraviš s svojim Bogom, da svoje življenje takoj poboljšaš?

II. A ni samo resna volja božja, da naj se grešnik takoj poboljša, da naj grešnik ne odлага poboljšanja, ampak je tudi zelo nevarno, od dneva do dneva odlašati poboljšanje svojega življenja. Dragi v Gospodu! Rekel sem, da je zelo nevarno odlašati poboljšanje svojega življenja od dneva do dneva. Zaradi česa misliš, dragi v Kristusu, je tako odlašanje nevarno, da, zelo nevarno? Pomisli nekoliko in videl boš, da je odkladanje pokore nevarno iz več razlogov. Odlaganje pokore je nevarno za grešnika, ker grešnik ne vé, ali mu je vseodri Bog odmeril kratko ali dolgo življenje. Kaj radi si sicer ljudje obetajo dolgo življenje. Tudi ljudje, katerih lučica življenja komaj še brli, so prepričani, da bodo živeli do skrajnih mej človeškega življenja. A vsakdanja izkušnja nas uči, da mnogo ljudi umrje že v mladostni dobi, da le malo ljudi dočaka večera svojega življenja, dasi si želi vsak človek, da bi učakal visoko starost. Prav je torej imel naš pesnik, ko je zapel: »Odrpta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena prat'ka.« Čas torej ni v naši moči, noben človek nima zagotovila, da bode učakal še celo vrsto let. Zato pravi sv. Avguštin: »Bog, ki ti je obljubil odpuščanje, ti ni obljubil jutrišnjega dneva.« Utegne se zgoditi, da bi ti čas rad rabil, pa ga ne boš več imel. Čas hitro beži, in kadar zbeži, se ne povrne več. Zaraditega nas opominja Sveti Duh: »Ne odlašaj se povrniti k Bogu in ne odlagaj od dneva do dneva, zakaj njegova jeza kmalu pride, in ob času maščevanja te bode razdejal!« (Sir. 5, 8, 9.) Grešnik, ne odkladaj torej svojega poboljšanja! Dolgost tvojega življenja ti je neznana. Koliko jih gori v peklenškem plamenu, ki so svojo pokoro odkladali na večer svojega življenja, misleči, da ne bodo umrli brez pokore. A smrt jim je ugasnila luč življenja v trenutku, ko so najmanj pričakovali smrti. Torej grešnik, poboljšaj takoj svoje življenje, ker nimaš nobene gotovosti o dolgosti svojega življenja.

Grešnik, tudi iz nekega nadaljnega vzroka ne smeš odlagati poboljšanja svojega življenja! Kakor ti je popolnoma neznano, kako dolgo življenje ti je odmerila previdnost božja, ravno tako tudi ne veš, ali boš v prihodnosti kdaj imel resno voljo svoje življenje poboljšati, ali ne. Neovrgljiva resnica je namreč, da oni, ki nima v sedanjosti nobene resne volje svoje življenje takoj poboljšati, tudi v prihodnosti ne bode nikdar prišel do tega, da bi se spokoril. Vsakdanja izkušnja nas uči, da grešnik, ki se je popolnoma zapletel v zanke hudobnega duha, ne čuti več svoje hudobije, popolnoma izgubi čut sramežljivosti. Vprašajmo duhovnike, ki oskrbujejo dušno pastirstvo po jetnišnicah,

in pritrdili nam bodo resnico, da hudodelniki, ki so bili že čestokrat kaznovani, postanejo predrzni in nepoboljšljivi. Dušni pastirji po jetnišnicah bi nam vedeli povedati, da se jim veliki hudodelniki rogajo, posmehujejo, kadar jih opominjajo in pozivajo k poboljšanju. Podobno se vedejo tudi veliki grešniki napram Bogu. Tudi grešniki, katerim so brezštevilni grehi zamorili glas vesti, katerih grehi so rdeči kakor škrlat in brezštevilni kakor pesek ob morski obali, izgubijo polagoma ves strah božji in vso sramežljivost in vso resno voljo, se poboljšati. Ako takim osivelim grešnikom govoriš o smrti in jih opominjaš k pokori, se ti bodo rogali in smejali. Ako take osivele grešnike, ki že leta in leta niso bili pri mizi Gospodovi, opominjaš in pozivaš, da naj že enkrat prejmejo vredno svete zakramente, se bodo raztogotili nad teboj in te bodo začeli obkladati z nelepimi priimki. Taki nesrečneži se ne zmenijo za Boga, zanemarjajo svoje verske dolžnosti. Nikdar resno ne mislijo, da bi bilo treba svoje življenje poboljšati. Obžalovanja vredni ljudje! Pa tudi tem nesrečnim zaslepljencem se polagoma približa smrtna ura. Pa kakor ti duhovni reveži niso imeli v svojih zdravih dneh nikdar resne volje, da bi se poboljšali, tako je tudi nimajo ob svoji smrtni uri. Tudi o teh pomilovanja vrednih revežih velja znana prislovica: Kakršno življenje, takšna smrt. Odgovorijo ti, ako jih prosiš, da naj se vsaj na smrtni postelji poboljšajo: češ, nisem se maral poboljšati v svojih zdravih dneh, a tudi zdaj na smrtni postelji se ne maram.

Ljubljeni v Gospodu! Pa še iz nekega drugega razloga ne smemo odlašati poboljšanja svojega življenja. Mi namreč ne vemo, kdaj je mera naših grehov za nas napolnjena in posoda milosti božjih za nas izpraznjena. Bog ima v svoji neskončni modrosti svoja skrivna, pa pravična pota. Nekatere pokliče s tega sveta precej po prvem smrtnem grehu, nekaterim pa dalje prizanaša. Vendar pa vsemodri Bog nobenemu grešniku ne prizanaša dalje, ako je mera njegovih grehov napolnjena. Torej nihče ne sme svojega poboljšanja odkladati, ako mu je njegovo zveličanje res pri srcu. A še nekaj je, česar grešnik tudi ne veš. Grešnik, ti tudi ne veš, kako dolgo ti bode Bog še ponujal svoje milosti, da se poboljšaš! Da Bog grešniku odtegne svoje milosti, razvidimo iz njegovih lastnih besed: »Ker sem vas klical, pa ste se branili, ker sem iztegoval svojo roko, pa ga ni bilo, da bi se ozrl, ker ste moj svet zaničevali in moje svarjenje zanemarjali, se bodem tudi jaz smejal k vaši pogubi in se posmehoval, kadar vas zadene, česar se bojite.« (Preg. 1, 24—26.) Bog stori z grešnikom ravno to, kar storimo mi s človekom, ki vsled svoje hudobije odklanja uslugo, katero mu želimo izkazati. Ako bi nas namreč tak človek česa prosil, bi mu gotovo zaprli svoje srce in odtegnili svojo roko.

Leta 1530. je živel v Placenciji na Španskem neka ženska, ki je bila znana preko mej svojega rojstnega mesta po svoji

lepoti, bogastvu, gizdavosti in grešnem življenju. Izdajala je velike vsote denarja za dragocene obleke, plese in gledišča. Nekoč je zvedela, kako globoko učinkujejo na grešnike ostre in spokorne propovedi sv. Petra Alkanterskega. Tudi njo je silila velika, nepremagljiva radovednost, da bi videla in slišala velikega spokornika. Sklenila je iti gledat in poslušat svetega moža, o katerem je vse mesto govorilo. Oblekla je najlepšo obleko in se je nališpala, kolikor se je le mogla. Prišla je v cerkev ravno v trenutku, ko je svetnik stopil na prižnico. Pogledala je svetnika, in kaj se je zgodilo v njeni duši? Samo en pogled, s katerim je pogledala svetnika, vzor krščanske spokornosti in čednosti, je zadostoval, da jo je sramežljivost prevzela do dna duše. Ni mogla več pogledati svetnika. Vtopljen v sramežljivost si je zakrila obraz. Dozdevalo se ji je, da ne vidi na prižnici človeka, ampak angela. Hitela je iz cerkve na svoj dom. Odložila je dragocene bisere in slekla ničemurno svilnato obleko. Razkošna obleka, ki ji je prej ugajala in dopadala, se ji je zdaj studila in gnusila. Oblekla je preprosto obleko in vsa skesana se je podala k sv. Petru Alkanterskemu. Opravila je sv. spoved in trdno sklenila, da hoče za vedno dati slovo svojemu dosedanjemu življenju. Da bi tudi v pokori posnemala sv. Marjeto Kortonsko, kakor jo je posnemala v njenih grehah, prosila je svetnika spokorne obleke tretjega reda sv. Frančiška. Čuteča v srcu nebeški mir in srečo, se je podala na svoj dom. Odslej ji je bilo njeno bogastvo neizčrpno sredstvo, s katerim si je pridno nabirala neuvenljivih zakladov za sveta nebesa.

Grešnik, tudi tebi bi bilo v zveličanje, ko bi kar zdaj, ko si slišal glas božji in glas svoje vesti, začel svoje poboljšanje. Začni danes svoje poboljšanje in ne odkladaj ga na jutri! Amen.

P. Dionizij Dušej.

Sedemnajsta nedelja po binkoštih.

Trije nagibi za ljubezen do Boga.

Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in vse svoje misli. To je največja in prva zapoved. Mat. 22. 37.

Bog je ono edino najvišje neskončno bitje, ki je samo od sebe od vekomaj do vekomaj, ki je enojno v bistvu, trojno pa v osebah, ki je vir vseh stvari, katere so nastale v času. Že zdrava, še bolj pa od sv. vere razsvetljena pamet oznanjuje glasno, da je to neskončno bitje vredno ljubezni vseh ljudi in da ni večje dolžnosti, nego ljubiti Boga.

Nič ni Bog ukazal izraelskemu ljudstvu tolikokrat in tako resno, nego da mora njega, svojega Gospoda in Boga, ljubiti, in nihče ni vedel za to zapoved ljubezni, ki je bila zapisana v

Mozesovi postavi, bolje, nego pismarji in farizeji, ki so učili ljudstvo v Kristusovem času. A kljub temu stopi eden izmed njih, kakor nam pripoveduje današnji evangelij, pred Gospoda in ga vpraša, a ne z namenom, da bi se od njega kaj naučil, ampak da bi ga skušal: »Učenik, katera je največja zapoved v postavi?« In Jezus mu odgovori: »Ljubi Gospoda...«

O tej prvi in največji zapovedi, o tem preimenitnem ukazu Zveličarjevem, o tej najpoglavitejši dolžnosti vseh ljudi bodem razpravljal v današnji propovedi.

Pač odveč bi bil moj trud, če bi vam hotel, dragi verniki, dokazati, da smo dolžni ljubiti Boga. Kajti kateri kristjan naj dvomi o tem? Zato vam hočem pa raje razložiti, z a k a j s m o dolžni ljubiti Boga. In rečem: Bog je vseskozi vreden naše ljubezni zavoljo tega 1. ker je neskončno popoln, 2. ker nas neskončno ljubi in 3. ker tiste, ki ga ljubijo, neskončno poplača.

Glejte, ljubi kristjani, tri nagibe, ki naj naše srce vnamejo k ljubezni do Boga!

I. Prvi nagib za ljubezen do Boga je njegova neskončna popolnost.

Kdo pa je Bog? Ali ni vir vsega dobrega, zapopadek vseh popolnosti? Da, Bog je vsemoگوčen stvarnik, ki je s svojo vsemoگوčno voljo ustvaril nebo in zemljo in vse, kar je; Bog je najmodrejši vladar, ki neštete milijone umnih in brezumnih stvari nepojmljivo vlada od začetka do konca sveta; Bog je vsevedni Gospod, pred katerega obličjem ni nič preteklega, nič prihodnjega, ampak vse le sedanje in odkrito; Bog je najpravičnejši sodnik, ki plačuje vse dobro in kaznuje vse hudo; Bog je najdobrotljivejši oče, ki je do vseh stvari poln usmiljenja. Kdor bi hotel naštetati ali le premisliti vse njegove popolnosti, bi hotel zajeti neskončno morje v malo jamico. Skratka, Bog je ono neskončno bitje, v katerem so vse le mogoče popolnosti v najvišji meri. Zato piše sv. Bernard: Najvišji nagib ljubiti Boga je Bog sam. — O moj Bog, kliče sv. Avguštin, nebo in zemlja in vse, kar je v njih, mi povsod kličeta, da te moram ljubiti — Človek, misli si torej: Moj Bog je neskončno popoln in jaz naj ga ne ljubim! Zemeljska lepota, človeška ljubezen, slaba popolnost tega sveta more vneti moje srce k najmočnejši ljubezni; nerazumljiva vsemoگوčnost, večna modrost, neizrekljiva usmiljenost, neizmerna dobrotljivost in tisoč drugih popolnosti mojega Boga naj me pa ne vnamejo k ljubezni do njega? Zares, ali moram biti brez srca ali ga moram pa darovati Bogu! Nisem vreden živeti, če Boga ne ljubim iz vse svoje duše in vseh svojih misli.

II. Če smo pa že dolžni ljubiti Boga, ker je neskončno popoln, smo to tembolj dolžni, k e r t u d i o n n a s n e s k o n č n o l j u b i .

»Ljubimo Boga,« piše sv. apostol Janez, »ker je on nas preje ljubil.« (I. 4, 19.) Da, ljubezen božja do nas je večna, kot Bog sam. Že od vekomaj je ta ljubezen sklenila, nas v času ustvariti po božji podobi in je nas določila za večno zveličanje. Cela presveta Trojica je uporabila svojo vsemogočnost, modrost in dobrotljivost, da nas časno in večno osreči. Bog Oče, sam v sebi od vekomaj neskončno srečen, nas ustvari kot večni spomenik svoje neskončne ljubezni. Ustvari velikanski svet, na njem milijone živih in neživih stvari, vse le za nas, nam v porabo in korist, da, mnogo izmed njih nam celo le v veselje in zabavo. In po tem življenju nam hoče podeliti še neskončno, večno srečo! — Bog Sin zapusti iz ljubezni do nas presrečno naročje svojega Očeta, pride iz nebes na zemljo, postane človek in nam pridobi izgubljeno zveličanje z najhujšimi bolečinami in najgrenkejšo smrtjo. — Bog sv. Duh pa pride nas očistiti v sv. krstu izvirnega greha, v sv. pokori pa osebnih, po sv. krstu storjenih grehov ter nas posvetiti in povzdigniti v otroke božje in dediče nebes.

Kaj hoče ta neskončna ljubezen božja? Nič drugega ne, nego kar piše sv. Bernard: Bog nas ljubi zato, da i mi njega ljubimo. Za svojo ljubezen hoče našo ljubezen. Ljubi me, o kristjan, ti kliče Bog Oče, zato sem te ustvaril; ljubi me, ti kliče Bog Sin, zato sem te odrešil; ljubi me, ti kliče Bog Sveti Duh, zato sem te posvetil.

Premislimo, predragi v Kristusu, to ljubezen božjo še natančneje in spomnimo se na kratko obilice dobrot, katere nam Bog neprenehoma deli. — Kaj je naše telo? Občudovanja vredno mojstersko delo božje vsemogočnosti in modrosti. Kaj je naša duša? Prečastitljiva podoba našega Boga samega. Kaj je naše življenje? Dragoceno darilo, katero nam Bog od trenutka do trenutka deli. Kaj je prava, edinozveličavna vera, h kateri nas je poklical pred tisoč in tisoč drugimi? Kaj je neprecenljivo zdravje, kaj je sreča, kaj blagoslov, bogastvo, veselje, katero nam daje? Kaj so neštevilne druge dobrote in milosti, s katerimi nas kar obsipa? Samo prepričevalni dokazi njegove ljubezni, samo neme, pa vendar glasne priče, ki kličejo: O človek, glej, tako neskončno te ljubi Bog!

In kako velikodušna je njegova ljubezen! Komaj smo bili ustvarjeni, postali smo že njegovi nepokorni otroci po izvirnem grehu; komaj smo bili tega greha očiščeni, smo se zopet omadeževali z osebnimi grehi. Kolikokrat zaničujemo ceno odrešenja, kolikokrat teptamo kri Zveličarja, kolikokrat oskrunjamo sv. zakramente, kolikokrat zlorablamo milost, kolikokrat smo nehvaležni za dobrote! Skratka, kolikokrat zaslužimo, da bi nam odtegnil svojo ljubezen in nas zavržel, pa vendar nas ljubi!

Glejte in občudujte to velikodušnost božje ljubezni! Mi postanemo Bogu nezvesti, on nam ostane vedno zvest. Če ga za-

tajimo kot Peter, se k nam obrne in nas v milosti sprejme; če postanemo neverni kot Tomaž, nas poišče ter stori verne; če smo hudobni kot Dizma, nam podeli kesanje, da nam zagotovi raj; skratka, če se izgubimo kot izgubljena ovca v evangelijski, hiti za nami kot dobri pastir, nas zadene na rame ter nese k čedi nazaj.

Tako nas ljubi Bog in mi naj bi njega ne ljubili! Kličimo pač s sv. Barnardom: Kaj naj povrnem Božu za vse, kar mi je storil dobrega!

III. Cujte, preljubljeni v Gospodu, še tretji nagib za ljubezen do Boga! Da bi nas Bog še bolj spodbudil k ljubezni do njega, nam zanjo obljubljuje še plačilo. Sv. Bernard piše: Bog, katerega smo dolžni ljubiti brez vsega plačila, se ne dá ljubiti brez plačila.

Kako poučna je Zveličarjeva prilika pri sv. Luki v 17. poglavju! V njej govori Gospod o hlapcu, ki pride od svojega dela truden domov, pa mora preje gospodarju postreči, preden se sme sam okrepčati. In ko vse to izvrši, ni storil drugega nego svojo dolžnost in zato se mu ne zahvali gospodar. Obrnimo, verni poslušalci, to priliko nase! Bog je naš Gospod, mi smo njegovi hlapci. On nam ukazuje ljubiti ga, in če to storimo, izvršujemo le svojo dolžnost. Z evangelijskimi hlapci moramo reči: Nepridni hlapci smo, storili smo le, kar smo bili dolžni storiti. Nobene stvari ne smemo za to manj pričakovati in terjati, nego plačilo.

In vendar — vidite, ljubi kristjani, kako ljubeznivega Gospoda imamo — vendar nas hoče za našo dolžnost poplačati, za našo dolžnost, pravim, katero smo izvrševali le čas svojega kratkega življenja, poplačati pa večno in neizmerno!

Sv. apostol Pavel, kateri je imel ob svojem zamaknjenju v tretja nebesa le mali predokus nebeškega veselja, je bil vsled tega tako vnet ljubezni do Boga, da je vzkliknil, da ga od te ljubezni ne more odvrniti ne lakota, ne žeja, ne nagota, ne mraz, ne nevarnost, ne preganjanje, ne smrt, sploh nič ne. — Vidite, predragi, tako se vname sv. Pavel k ljubezni do Boga, videč nebeško plačilo. Ali je nam manj obljubljenega kot njemu? Ali naj smo mi neobčutljivejši od njega? Gotovo ne. Zato se pa ne obotavljajmo ljubiti!

Bog je neskončno popoln; če ga ne ljubimo, smo neobčutljivi. Bog nas neskončno ljubi; če ga ne ljubimo, smo nehvaležni. Bog nas hoče za ljubezen vekomaj poplačati; če ga ne ljubimo, sovražimo same sebe. Kajti to plačilo je namen našega ustvarjenja, je cilj in konec našega službovanja Bogu, po katerem hrenimo, in ni drugega sredstva, ga doseči, kot ljubezen.

Sklenimo torej, verni kristjani, danes resno, vsaj odslej Boga ljubiti do konca! Tolaži naj pa nas zaradi tolike zamude v ljubezni evangelijska prilika, v kateri Gospod pravi, da je neki gospodar tudi onim, ki jih je najel ob enajsti uri kot delavce v svoj vinograd, dal ravno toliko plačila, kot tistim, kateri so prišli

takoj zjutraj k njemu na delo. Pravitako, nadaljuje Zveličar, bo tudi ozir večnega plačila: poslednji bodo prvi in prvi poslednji. Pri ljubezni se ne gre toliko za dobo, kot za gorečnost. Magdalena je dolgo pregrešno živela, pa komaj začne ljubiti Boga, jo že zagotovi Gospod, da je mnogo ljubila. Zakaj pač? Zavoljo tega, ker je bila njena ljubezen, dasi še začetnica, vendar zelo goreča, mnogo iskrenejša nego drugih, ki so že dalje časa Boga ljubili. Nadomestimo torej z gorečnostjo, kar smo zamudili na času!

Tako sklenem sedaj, dragi verniki, s prošnjo: O Bog ljubezni, prosimo te, vlij v naša srca ljubezen do tebe, da te bomo ljubili, kakor nam zapoveduješ, iz celega srca, iz vse duše in iz vse misli in dodeli nam milost, da to ljubezen tu na zemlji pričnemo, tam v nebesih pa vekomaj nadaljujemo! Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

Osemnajsta nedelja po binškoštih.

Krivo natolcevanje in predrzna sodba.

V današnjem sv. evangeliju govori Jezus o dvojni pregrehi, o krivem natolcevanju in predrzni sodbi. — Jezus je ozdravil mrtvoudnega in mu odpustil grehe. Ko so pismarji slišali, da je Jezus rekel: »Zaupaj, sin, odpuščeni so ti tvoji grehi!« so mislili sami pri sebi: »Ta preklinja.« Jezus pa je videl njih misli in jim rekel: »Zakaj h u d o mislite v svojih srcih?« — Pregrehi, kateri je Jezus o b s o d i l s temi besedami, imenuje katekizem: k r i v o n a t o l c e v a n j e i n p r e d r z n o s o d b o. — Razmišljajmo danes o teh dveh pregrehah!

1. Kdo greši s krivim natolcevanjem? Katekizem odgovori: s krivim natolcevanjem greši, kdor brez z a d o s t n e g a vzroka o bližnjem kaj hudega s u m i, kaj hudega misli. Ta pregreha je torej popolnoma skrita v človeškem srcu, in zanjo ne vé noben drug človek kakor le d o t i č n i k s a m. On pa jo navadno prezira in je še za g r e h n i m a, češ, saj s svojimi mislimi nobenemu ne storim kake škode. Je resnica; slabe misli, ki jih imamo o svojem bližnjem, niso v s e l e j p r e g r e š n e, ampak le t e d a j, ako za tako slabo misel nimamo z a d o s t n e g a vzroka; ako pa imamo z a d o s t n i vzrok: t e d a j se tudi ne pregrešimo, ako o bližnjem kaj hudega, kaj slabega mislimo. — Recimo: Ti bi šel po kaki samoti in bi zadel na umorjenega človeka; kri mu še teče iz ran, in je še popolnoma gorak. Ne daleč od mrliča pa zagledaš človeka, ki ima na rami okrvavljeno sekiro, in ko tudi on tebe zagleda, pa takoj

zbeži. Ti si pa mislil: Oh, morda je pa oni-le človek tega ubil. Ali bi se pregrešil s krivim natolcevanjem? Ne. Zakaj pa ne? Zato, ker imaš zadosten vzrok kaj takega misliti. Krvava sekira in pa, da beži: to te opraviči, da smeš misliti, da je on morda ubijalec. — Recimo pa: Ti bi šel od mrliča nekoliko naprej, pa bi zagledal drvarja, ki mirno seka drva. Ko greš mimo njega, se še ne zmeni za to, ali če te vidi, te celo pozdravi pa zopet mirno naprej drvari. Ti bi si pa mislil: Kaj velja, morda je ta onega nesrečneža ubil? Kaj pa sedaj? Ali si po krivem natolceval? Sedaj pa že! Zakaj? Zato, ker nimaš nobenega vzroka, iz katerega bi mogel sklepati, da je ta človek ubijalec. — Vzemimo še en zgled! Recimo: Ti bi na svojem vrtu zasačil hudobneža, ki je tvoje hruške obiral. Prepodil si ga, pa ga tudi dobro poznaš. Čez par dni opaziš, da je ponoči vse sadje izginilo. Ti bi si pa mislil: Oh, skoraj gotovo je oni hudobnež zopet prišel in sadje obral! Ali si po krivem natolceval? Ne. Zakaj ne? Zato, ker imaš zadosten vzrok, da kaj takega misliš. Saj si ga že enkrat odpodil, in to je že zadosten vzrok, da lahko misliš: Kaj velja, če ni ravno oni hudobnež sadja obral? — Ali se pa kljub temu lahko ne motiš? O, prav lahko. Morda je ravno tisti mirni drvar ubil onega nesrečneža; in morda je tvoje drevje obral tak človek, ki o njem še ne misliš. — Pa umejte prav! Jaz govorim le o mislih, ki jih torej ne ve noben drugi kakor le dotičnik sam in pa Bog; ne govorim pa o besedah, ako bi namreč ti govoril pred ljudmi: Ta in ta je onega ubil; ta in ta je na mojem vrtu sadje pokradel. To bi že ne bilo krivo natolcevanje, to bi že ne bilo ali obrekovanje ali pa opravljanje. — Natolcevanja je silno veliko med ljudmi. Celo dobri kristjani so večkrat v nevarnosti, da s krivim natolcevanjem drugim napravljajo žalost, same sebe pa v greh povijajo. In gotovo je zelo redek tak človek, ki bi ali s a m ne bil nikoli nobenega ne natolceval, ali pa katerega bi drugi ne bili še nikoli natolcevali. Če se tu ali tam v kaki hiši kaka reč hitro ne dobi: pa že misli gospodinja, da je ali dekla ali pa kak otrok izmaknil tisto reč. Če kakega orodja ni na pravem mestu, pa že misli gospodar, da si je ta ali oni sosed izposodil tisto orodje in ga odnesel. Če kak človek dalje časa kleči pri spovednici in morda pri spovedniku kakega dobrega sveta išče: pa že natolcujejo okoli stoječi, da ima gotovo velike in pa veliko grehov itd.

2. Od krivega natolcevanja pa do predrzne sodbe je le en korak, tako da je skoro vselej s krivim natolcevanjem združena tudi predrzna sodba.

Kdo pa se pregreši s predrzno sodbo? Tisti, ki svojemu bližnjemu brez zadostnega vzroka kaj hudega prisoja kot gotovo in resnično. Predrzna sodba in pa krivo natolcevanje se torej ločita v tem, da se pri krivem natolcevanju od svojega bližnjega kaj hudega le samo misli, pri predrzni sodbi pa se mu kaj hudega že za

gotovo prisodi. Ostanimo pri prejšnjem zgledu! Neki gospodinja bi nekaj zmanjkalo. Ona bi si mislila: Morda je to dekla vzela, pa za to misel nima nobenega pravega, zadostnega vzroka; to je natolcevanje. Ako bi pa gospodinja mislila: te reči gotovo noben drugi ni vzel kakor dekla: sedaj je že deklo obsodila kot tatico, in ker nima zadostnega in veljavnega vzroka za tako obsodbo, jo je po krivem obsodila, njena sodba je torej kriva sodba. Pa zopet poudarjam: ta obsodba se je vršila le v mislih; kajti če bi gospodinja to govorila pred ljudmi: bi jo dekla lahko tožila, pa bi tudi tožbo dobila. Recimo pa: gospodinja bi bila že večkrat deklo zasačila pri kaki tatvini, pa bi si tudi sedaj mislila: gotovo ni noben drugi te reči vzel kakor dekla, saj sem jo že večkrat na tatvini dobila: ali bi bila to predrzna sodba? Ne. Zakaj ne? Zato, ker ima zadosten vzrok, da kaj takega sklepa. Kaj pa, če bi bila dekla v tem slučaju zares popolnoma nedolžna? Ali bi se gospodinja pregrešila s predrzno sodbo? Tudi ne; saj ima zadosten vzrok, da kaj takega sodi. Pa zopet poudarjam: gospodinja bi deklo tako sodila le sama pri sebi, le v svojih mislih. Ako bi pa gospodinja to svojo misel razodela drugim ljudem in bi tako očitno deklo razglasila kot tatico: o, tu pa bi bila gotovo tožba, in ako dekla dokaže, da je nedolžna, bi bila gospodinja obsojena kot obrekovalka. Zapomnimo si dobro: krivo natolcevanje in predrzne sodbe: to vse se vrši le v naših mislih; čez misli pa ni drugega sodnika kakor edino le Bog sam, On, ki natančno ve, kaj se v človeku godi, in »pregleduje srca in obisti« (ps. 7, 10).

3. Sta li krivo natolcevanje in predrzna sodba zares pregrešna in kako pregrešna? Pregrešno je oboje, dasi ni oboje enako pregrešno. Veliko bolj je pregrešna predrzna sodba, kakor pa krivo natolcevanje. Zakaj je oboje pregrešno? Zato, ker obojno nasprotuje krščanski ljubezni in krščanski pravici. — a) Sv. apostol Pavel natančno opisuje krščansko ljubezen ter našteva mnogo znakov, po katerih se spozna. Med drugimi piše tudi: »Ljubezen ne misli hudega.« Krščansko pravilo je, da moramo vsakega človeka tako dolgo za dobrega imeti, dokler se nismo prepričali, da je zloben. Natolcevalec pa ravno nasprotno dela. On ni kar nič prepričan o zlobnosti svojega bližnjega, ampak ga kar brez vsakega pametnega vzroka osumlja, da je zloben. — b) Krščanska pravica pa zahteva, da vsak človek tako dolgo uživa dobro ime, dokler si ga ni sam zapravil. Natolcevalec pa o tej pravici noče nič vedeti. On sam si domišlja, da je bližnji tak in tak, in radi te domišljavosti bližnji pri njem izgubi spoštovanje in dobro ime.

O predrzni sodbi pa govori Gospod Jezus: »Ne sodite, da ne boste sojeni; zakaj s kakršno mero vi merite, s tako se bo tudi vam odmerjalo« (Mat. 7, 1—2), t. j. tisti, katere vi ostro

sodite, bodo tudi v a s ostro sodili, in Bog vam ne bo pri sodbi usmiljenja skazal, ako boste svoje brate neusmiljeno sodili. — In sv. apostol Pavel piše: »Kdo si ti, ki sodiš tujega hlapca? Svojemu gospodu stoji ali pade,« t. j. kako se drzneš soditi k o g a, ki ni t e b i odgovoren?! Naj dela p r a v ali pa tudi napačno, bo dajal odgovor le svojemu Gospodu Bogu (Rimlj. 14, 4). — Sv. pismo torej obsoja o b o j n o pregreho.

Pa tudi zdrava č l o v e š k a p a m e t j u mora obsojati; da, krivi natolcevalec in predrzni sodnik mora samega sebe obsoditi. Saj, ako presoja samega sebe: ali mu ne bo njegova lastna vest zaklicala: »O, kako h u d o b e n si vendar ti, da osumljaš svojega bližnjega in mu prisojaš pregrehe, o katerih nimaš n o b e n e g a drugega d o k a z a, kakor le svoje hudobno s r c e, ki s a m o p o s e b i svojega bližnjega sodi!«

Rekel sem, da imata krivo natolcevanje in predrzna sodba svoj sedež v človeškem s r c u; pa posledice teh dveh pregreh se velikokrat tudi o č i t n o pokažejo. Saj že pregovor pravi: »Česar je polno srce, rado iz ust gre,« in krivo natolcevanje pa predrzna sodba sta kaj l a h k o i n s t a t u t u r e s n i č n o velikokrat podlaga krivičnim dejanjem. — Neki zlatar je izdeloval dragocen kinč za imenitno gospo; v to svrhu mu je dala gospa veliko biserov. Nekoč zlatar opazi, da sta izginila dva najlepša kamenčka. Takoj sklepa, da ju je gotovo izmaknil njegov učenec; preišče njegovo spalnico, in res, kamenčka najde nad njegovo posteljo v neki razpoki v zidu. Učenec zatrjuje, da je nedolžen, mojster pa ga takoj zapodi. Drugi dan zopet manjka enega kamenčka, in zlatar ga najde v ravno isti razpoki. Sedaj pa strogo pazi, kdo bisere krade in jih skriva v razpoko. Kmalu je na jasnem. Fantič je imel udomačeno srako. Mojster pa je sedaj sam videl, da je prav ta sraka vzela biser — pa ga odnesla v razpoko. Mojstra je v srce zbolelo, da je fantiču tako krivico napravil. Vzame ga zopet nazaj in kolikor more in zna, poravnava storjeno krivico. (Cf. Kršč. nauk III., str. 968.) Kako daleč lahko človeka dovede krivo natolcevanje in predrzna sodba!

Zato pa pazimo dobro, da se ti dve pregrehi ne vrineta tudi v naše srce! In ako nas kdaj napade skušnjava, da bi svojega bližnjega ali sumničili ali pa celo p r e d r z n o, t. j. brez vsakega vzroka obsojevali: pa se spomnimo na besede sv. apostola Pavla: »Kdo si ti, ki sodiš tujega hlapca?! Svojemu gospodu stoji ali pade.« Amen.

† Dekan Fr. Gornik.

Devetnajsta nedelja po binkoštih.

1. Trpljenje v peklju.¹

Kralj je rekel služabnikom: zvežite mu roke in noge, in vrzite ga v vnanjo temo, ondi bo jok in škripanje z zobmi.
Mat. 22, 13.

Pri ženitovanjih se radi nastavljajo radovedni gledalci med potom, v cerkvi in na domu pod oknom. Tudi sv. evangelij govori danes o gostiji. Vstopimo še mi med svate, a ne iz radovednosti, ampak iz ukaželjnosti. Saj je Jezus v prilikah govoril, da da bi nas učil večnih resnic.

Prebivalcem jutrovih dežel velja vesela gostija kot vrhunc svetnega veselja. Zato primerja Jezus večkrat nebeško veselje gostiji. H gostiji smejo pa le svatje, ki so praznično oblečeni. Tudi v nebesa ne more ničesar, kar ni čistega. Kako čudno torej, da se hoče med svati veseliti človek v nedostojni obleki, človek, ki je bil tako lahkomišljen, da je svatovsko obleko, katero mu je podaril kralj, ali zamazal ali prodal ali ni maral se v njo obleči. Po pravici postane gostitelj nad tem lahkomišljenim človekom nevoljen in terja od njega odговор: kam si spravil svatovsko oblačilo, ki sem ti ga dal? In ko gost obmolkne, ga veli odstraniti od vesele gostije vun v temno ječo.

V tega nesrečnega gosta uprimo sedaj svoj pogled! Kakor njemu, tako se zna vsakemu izmed nas enkrat goditi. Tudi mi smo povabljeni k nebeški gostiji. Pri krstu smo dobili svatovsko oblačilo, pri sodbi ga bo Jezus od nas terjal. Gorjé, ako ga ne bomo imeli več. Kje je tvoja krstna nedolžnost, kje posvečujoča milost božja? In če si že umazal svatovsko oblačilo, zakaj ga nisi opral v zakramentu sv. pokore, ako si ga izgubil, zakaj nisi novega oskrbel? Ti pa boš obmolknil, ker na to vprašanje ne boš vedel pravega odgovora! Torej pa proč s teboj od te vesele družbe — vun v temno ječo!

Ali pa je to mogoče? Tako blizu skupaj neizmerno veselje in nepopisljiva nesreča? V vi vsi, ki tako radi govorite o božjem usmiljenju, ne pa tudi o njegovi pravičnosti, ki si mislite Boga samo le kot dobrega očeta, ki svojih otrok ne more tako grozno kaznovati; vsi vsi, ki dvomite o peklju in večnem trpljenju, preberite pazljivo današnjo priliko. Tukaj najdete nepopisno dobrotljivost in ljubeznivost, pa tudi najhujšo strogost in grozno kazen! Tako blizu skupaj zveličanje in pogubljenje, nebesa in peklo!

O, kako se je temu nespametnemu gostu, ki je tako lahkomišljeno ravnal, izpremenilo. Kako lahko bi se radoval v razsvetljeni dvorani, pa mora vun v temno noč! Znotraj prijetna

¹ Po Alban Stolzu.

gorkota, zunaj pa ga pretresa mraz. Pri gostiji na mizi obilna izborna jed in pijača, on pa trpi žejo in lakoto. Znotraj med veselimi gosti prijazni pogovori, smeh in petje in godba, zunaj tuljenje ponočnih zverin. V dvorani se veselo gibljejo in plešejo, ubožec pa je zvezan na rokah in nogah. O revež, kako se ti je izpremenilo, in pa tako naglo! Pa tako lahko ti je bilo, udeležiti se vesele gostije, pa ti nisi maral!

Tako nekako se je izpremenilo nekemu evangelijskemu bogatinu. Izborne jedi, rujno vince na mizi, prijatelji in tovarišice, godci in pevci! Pa njegovo srce je trdo, neusmiljeno, brezbožno. Zaničljivo gleda na berača pred vratmi. A prizor se izpremeni kakor na odru: Lakota — žeja — ogenj — zapuščenost. Berač, ki ga je prej z nogo suval, pa je k rajski slavi povišan. Berača, kateremu prej ni drobtinice privoščil, prosi sedaj le kapljice vode! O, kako se mu je izpremenilo!

In tako se bo izpremenilo marsikateremu ošabnemu, trdosrčnemu, nevernemu, brezbožnemu razuzdancu! Zdaj v življenju same veselice kakor v predpustu, pa prišla bo pepelnica — smrt, ko bo v prah razpadlo meso, truplo, pride dolgi postni čas, ne štiridesetdanski, ampak brezkončni dan pokore in trpljenja.

Znabiti včasih zavirate brezverne posvetnjake, ko vidite, da jim je dobro, vas pa je na videz Bog zapustil, nimate sreče! Predragi! Ali ste že slišali, da človeku, ki je na vislice obsojen, na predvečer usmrčenja ponudijo vse dobrote, kar le hoče zauživati. Ali bi rad z njim menjal, se vsedel k temu »rabljevemu kosilu«? Drugi dan pa na vislice! Tako nekako je z razuzdanimi posvetnjaki. Oh, privoščite jim njih veselje! Saj je vrv že spletena; znabiti že jutri, ali vsaj prav kmalu se jim bo strahovito izpremenilo, kakor evangelijskemu bogatinu, kakor gostu brez svatovskega oblačila.

Oglejmo si ga v njegovem groznem položaju! Zvezite! Ko bi ne bil zvezan, bi se morebiti še lahko rešil. Tako pa je pogubljenec večno privezan v peklju, v sredi ognja kakor sredi morja, ne more uiti! Iz pekla ni rešitve! Ne more mu tudi nikdo drugi vezi razrešiti. Kdor je zvezan, se ne more braniti. S pogubljenim delajo hudiči, kar hočejo. Čujte, kako hudi duhovi že na tem svetu mučijo obsedence. Neki oče pristopi k Jezusu rekoč: »Usmili se mojega otroka, veliko trpi, hudi duh ga napada, in ga meče in lomi, in peni se in škriplje z zobmi, in suši se, in komaj ga pusti, ko ga je trgal« (Mark. 9. 17). — Kaj bo šele v peklju, kjer je kraljestvo hudih duhov! Kdor je zvezan, nima prostosti. O zlata prostost! Imel si jo, ali zlorabil si jo. Za greh si rabil jezik, roke, noge, vse ude, celo telo, in še dušne zmožnosti zraven — zdaj si povezan, kako strašen je ta čut! Povezani se ne more ganiti, ne more delati, minil je čas dela, čas zasluženja!

Vrzite ga v vnanjo temo. Vun! proč od Boga, od ma-

tere Marije, od angela variha, od vseh dobrih znancev, od očeta in matere. Mislite si v puščavi kočo. Zunaj brije burja, tulijo izstradani volkovi. V koči oče zbudi otroka iz sladkega spanja, iz gorke postelje, pa ga sune pri vratih vun, zaloputne vrata za njim in zakriči: Proč od mene, proč od domače hiše, ne vrni se mi nikdar nazaj! O nesrečno bitje! Ali vendar, saj boš kmalu konec vzelo. V peklu pa ni konca, ni smrti, ki bi rešila pogubljenca.

V t e m o. — O ljubo solnce, o zlata svetloba! Kako milo toži slepec: le enkrat bi videl, kje solnce gor gre! Kako grozno, če se človeku pa enkrat stemni! Zjutraj se prebudi in začudi, kaj da se danes ne zdani! Odprite okna! O ubožec, saj so okna odprta, a tebi solnce več ne bo izšlo — čez noč si oslepel! Če hočejo kaznjencu ječo prav obtežiti, kam ga denejo? V temnico. Ko bi nam danes solnce zatonilo, jutri pa več ne vzhajalo, kaj bi počeli! Prigodilo se je, da so človeka živega pokopali. Kaki so njegovi občutki, ko se prebudi v temni, tesni ječi! Zgrize si roke v obupnosti. O večna tema!

J o k. — Solze mnogokrat olajšajo srčne bolečine. Pa v peklu ne poznajo takih solz. Solze obupnosti tekó včasih na pokopališču, mlada mati je legla v grob, srce se nam trga, ko poslušamo divji krik obupanih otrok! — Rudokope je v jami zasulo. Pred jamo se vrše srce pretresujoči prizori: žene, matere, sestre, neveste obupne plakajo: tukaj notri so pokopani naši dragi! zadušilo jih bo, počasi bodo lakote, žeje poginili! — Nesreča se pripeti na železnici, na ladji, na kraj nesreče prihite znanci, sorodniki, med razvalinami iščejo mrtvece, zlomljene ude — gledajo jih v zadnjih zdihljeh, ljubeče oko umira, obupen jok pretresa zrak! Oh, kako grenke so solze obupnosti. In vendar na zemlji še ni prostora obupu. Rane se bodo zacelile, sočutna srca vam bodo gorje olajšala. Ali v peklu je obupnost, tam zares nikjer tolažbe srcu ni, nikjer!

Š k r i p a n j e z z o b m i. Prigodijo se grozne nesreče. Delavcu odtrga ali zmečka stroj kak ud. Trpin tuli bolečin; usmilite se me, umorite me — od groznih bolesi z zobmi škriplje! O kako je pač trpljenje v peklu!

Dodajmo še eno bolečino, o kateri govori Gospod o drugi priliki. V peklu gloda črv. Včasih človeka pri živem telesu razjedajo črvi, ena najostudnejših bolezni, večkrat kazen božja. Dušni črv je veliko hujši, črv vesti! Mislil si, da si ga zamoril, pa si ga le omamil. Prebudil se bo, in glodal, glodal. Stari pogani so pripovedovali o nekem človeku, ki so ga bogovi za njegove hudobije takole kaznovali: priklenjen je bil z železnimi verigami na trdo skalo, orel je priletel vsak dan, strgal in skljuval mu ledje, da je prodril do jeter, se nasitil, odletel, jetra so dorasla, meso se zacelilo, drugi dan se je isto ponavljalo — neprenehoma.

Pekel je večn. Pogan¹ te osramotijo, če tega ne veruješ. Poganom je luč ugasnila, taval¹ so v temi, pa utrinki božjega razodenja so tudi njim svetili. Imeli so pojme o večni kazni. O drugem kaznjencu — Tantalus mu je bilo ime — so pripovedovali, da trpi grozno žejo in lakoto — žlahtno sadje raste nad njegovo glavo, hladna voda mu priteka do ust, ko roko stegne, mu veje ovihnejo nazaj, sad se mu izmuzne, ko si želi ohladiti žejo, voda upade — in tako trpi lakoto in žejo vekomaj.

Zopet drugi pogubljenec mora valiti težak kamen vrh gore — pa mu zdrkne izmed rok, se zvali nazaj v globočino in zopet mora iznovega začeti. Kar se je poganom le zdelo, le svitalo, to nam je Jezus zagotovil: Pekel je večn.

Egiptovski Jožef je v ječi velikemu točaj¹u in velikemu peku sanje razlagal: v treh dneh bodeta šla oba iz ječe, eden v kraljevo palačo, drugi na vislice. O kako si je pač želel pek, da bi še dolgo trpeli ti trije dnevi. Kako pa se je veselil točaj!

Predragi, naše življenje je taka ječa. Še tri dni! Le kratko časa še! Odprla se bodo vrata ječe — stopili bomo v večnost! Ali kam? Ali v kraljevo palačo, na nebeško gostovanje — ali morda v večno smrt, v vnanjo temo? Živimo tako, da se nam bodo odprla nebeška vrata — da se bode nad nami izpolnilo, kar želi duhovnik, ko nas h grobu spremlja: In paradisum deducant te angeli... V raj naj te spremljajo angeli; ob tvojem prihodu naj te sprejmejo mučenci in naj te privedejo v sveto mesto Jeruzalem. Truma angelov naj te sprejme in z nekda¹j ubogim Lazarjem bodi ti večni mir. Amen.

J. Atteneder.

2. O spoštovanju do cerkve.¹

Strašen je ta kraj! tu ni drugega nego hiša božja in vrata nebeška.
Gen. 28, 17.

V celem življenju Kristusovem nam nobena krepost njegova, čeprav je imel vse v najvišji meri, ne stopa pogosteje in odločneje pred oči, nego njegova čudovita krotkost in ljubeznivost. Ko so mu očitali, da je grešnik, da je obseden, da zapeljuje ljudstvo, je rahlo odgovoril; ko so ga zasmehovali, je molčal; ko so ga križali, je zanje molil. Prav ima sv. Pavel, ki piše Titu (3, 4), da v Kristusu »apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei«, v Kristusu se je prikazala na zemlji prijaznost in človekoljubnost Zveličarjeva. Zato se nam mora tem

¹ Za ljubljansko škofijo, kjer se v nedeljo po 16. oktobru praznuje vnanja slovesnost praznika posvečenja cerkve.

bolj čudno zdeti, da je isti mili Zveličar nekdanj v sveti jezi Jude pregnal iz templja (Luk. 19, 45 etc.). Ko je namreč stopil v tempelj, je vzel bič in izpodil kričečo množico, rekoč: »Moja hiša je hiša molitve, vi pa ste jo izpremenili v jamo razbojnikov« (Luk. 19, 46). Iz tega uvidimo, kako visoko je cenil Jezus judovski tempelj; iz tega pa tudi tem bolj uvidimo, koliko večje spoštovanje zahteva sedaj od ljudi do katoliške cerkve, ker o vsaki cerkvi veljajo besede Jezusove: »Domus mea, domus orationis vocabitur.« O katoliški cerkvi veljajo besede sv. Janeza v skrivnostnem razodetju (21, 3.): »Ecce tabernaculum Dei cum hominibus!« in besede psalmistove: »Domum tuam decet sanctitudo, Domine!«

Hiši božji se spodobi svetost; zato pa se vsako leto praznuje spomin posvečevanja cerkvâ. Sv. Avgustin pa pravi, da kadarkoli se spominjamo vidnega, zunanjega templja, ki je delo človeških rok v božjo čast, ne smemo pozabiti na notranji, nevidni tempelj naše duše, katerega je Bog sam ustvaril sebi v čast. Zato vam bom danes govoril, ko obhajamo spomin posvečenja cerkvâ, kako spoštovanje moramo imeti do vidnega templja božjega ali katoliške cerkve.

1. Ko je kralj Salomon dozidal veličastni jeruzalemski tempelj, ga je na slovesni način otvoril in blagoslovil v pričo ogromnega ljudstva, katero je šele osmi dan izpustil na njih dom. (III. Reg. 8.) Tedaj je Salomon kleče pred oltarjem molil krasno molitev, s katero je prosil Boga, naj prebiva v tem svetišču, naj čuva tu izvoljeni svoj narod in posluša njegove prošnje. Ako bodo grešili in svojo krivdo spoznali ter tu pomoči iskali, naj jim odpusti; ako bodo sovražniki pridrli, naj pomaga svojemu ljudstvu. Ako se nebo zapre in nastane suša, lakota, kuža, naj se potolaži njegova jeza, ko bo ljudstvo tu molilo. Tudi ako stopi tujec iz daljnih krajev, ki ni Izraelec, v to svetišče, in ako tukaj moli, naj doseže vse, kar bo želel. In potem vzdihne: *In simplicitate cordis mei obtuli tibi universa, et populum, qui repertus est, vidi cum ingenti gaudio. Bone Deus, custodi hanc voluntatem!* — Lahko si mislimo, s kolikim ognjem, s koliko ljubeznijo je Salomon to govoril! Kakor vam znano, je judovski veliki duhovnik le enkrat na leto stopil v tem templju v najsvetejše, v praznik sprave. Tolik svet strah so imeli Judje do tega kraja. In vendar v Najsvetejšem ni bilo drugega, nego skrinja zaveze z dvema tablama božjih zapovedi, in na skrinji dva keruba, v znamenje, da se tukaj Bog razodeva ljudem, da tu prebiva.

Kdo pa prebiva v naših cerkvah? O cerkvi se s polno pravico lahko reče: »Ecce, tabernaculum Dei cum hominibus!« Bog sam prebiva tu bitno, resnično. — Ko je Mozes na planjavah Madian pasel Jetrove ovce, je zagledal goreč trnjev grm

in zaslišal glas božji: »Mozes! ne hodi bliže; odveži čevlje s svojih nog, zakaj kraj, na katerem stojiš, je svet kraj.« V katoliški cerkvi pa je Bog pričujoč ne le po svoji vsegapičujočnosti, kakor je bil v gorečem grmu ali v judovskem templju, temveč resnično po svoji božji in človeški naravi. Resnično nas mora spreleteti sveta groza, kadar stopimo v svetišče pred Najsvetejše, pred tistega, pred katerega bomo morali prej ali slej stopiti, da nas bo sodil po naših delih. Zato moramo z očakom Jakobom klicati, kakor kliče danes sv. Cerkev v uvodu sv. maše: »Kako strašen je ta kraj; tu ni nič drugega nego hiša božja in vrata nebeška.« Sv. Martin, škof turonski, je včasih po celem telesu trepetal, ko je šel v cerkev. Ko so ga vprašali, zakaj se trese, je odgovoril: »Kako bi se ne tresel in ne trepetal, ako pomislim, da stopam pred najvišje veličanstvo, pred Boga, svojega sodnika?« Zato tudi vam kličem: »Sezuj svoje čevlje, ker kraj, na katerem stojiš, je svet kraj!«, t. j. preden stopite na ta kraj, odložite prah posvetnih misli, hodite in sploh obnašajte se tako, kakor se svetemu mestu spodobi, skromno, tiho, s sveto resnobo po navodilu sv. Pavla: »Modestia vestra nota sit omnibus hominibus; Dominus enim prope est« (Phil. 4, 5).

2. A ne le zaradi tega je treba hišo božjo častiti, ker Bog tam prebiva, temveč tudi zaradi vsega, kar se v nji godi. To že krščanski čut vsakemu kristjanu veva, da spoštuje kraje, kjer se je kaj znamenitega zgodilo. — Ko so se leta 1099. vojaki v križarski vojski polastili Jeruzalema in ustanovili tukaj takozvano »regnum sacrosanctum«, se je branil vojskovodja Gotfried Buljonski sprejeti naslov kralj in kraljevo krono, češ, da se ne spodobi nositi tam zlato krono, kjer je Zveličar nosil trnjevo. Sezul je svoje čevlje in šel bos na goro Kalvarijo; tam se je vrgel na tla in poljubil zemljo, ki je nosila Jezusa in pila njegovo božjo kri. Tako častljivo se mu je zdelo to mesto.

Ko je cesar Teodozij Veliki v Solunu dal pomoriti sedem tisoč ljudi brez pravega vzroka in je kmalu potem prišel v Milan ter hotel iti v stolno cerkev, ga je pričakal škof sv. Ambrož pri vratih in mu zabranil vhod, češ, da mož, z nedolžno krvjo omažeževan, ne sme prestopiti cerkvenega praga. Ko se je Teodozij skliceval na kralja Davida, češ, da je tudi on pretil nedolžno kri, ga je zavrnil sv. Ambrož: »Ako si grešil kakor David, se tudi spokori kakor David!« — Tako se je varovalo dostojanstvo in čast cerkve.

Spoštovati moramo torej vsako katoliško svetišče ne le zato, ker Bog v njem prebiva, temveč tudi zato, ker se v njej daruje Kristus sam na nekrvav način v najsvetejši daritvi. Ako se je Gotfried Buljonski vrgel na kolena in zemljo poljubil, kjer se je nad tisoč let prej Kristus daroval, koliko bolj smo mi dolžni častiti oni sveti kraj, kjer se pred našimi lastnimi očmi ponavlja prav tista daritev, katera se je na Kalvariji izvršila. Ta misel, da se na oltarju ponavlja prav tista daritev, kakor se je na križu

izvršila, je napolnjevala sv. Janeza Krizostoma s sveto grozo, da je to delo imenoval »tremendum mysterium«, »strahovito skrivnost«. Ta misel na Jezusa v daritvi sv. maše je sv. Elizabeto, turingiško kneginjo, tako prevzela, da je vselej odložila zlato krono, preden je stopila v cerkev. Rekla je: »Bog me varuj, da bi kdaj s tako krono se prikazala pred obličje Gospodovo, ki je bil s trnjem kronan in iz ljubezni do mene na križ pribit!«

V cerkvi so se nam podelili tudi sveti zakramenti: sv. krst, sv. birma, sv. Rešnje Telo, sv. pokora. Vsem krščenim govori sv. Pavel (I. Kor. 6, 11): »Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Dei nostri Jesu Christi et in Spiritu Dei nostri.«

Po vsem tem vsak lahko spozna pomen svetopisemskih besedi, ki merijo na cerkev: »Terribilis est locus iste...« in »Domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.« Zato je klical psalmist: »Zelus domus tuae conedit me« (Ps. 68, 10) in »Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi...« in »Quam dilecta tabernacula Domine virtutum; concupiscit ac deficit anima mea in atria Domini« (Ps. 83, 2). — Ako je psalmist in za njim nešteto drugih tako koprnelo po lopah Gospodovih v judovskem templju, koliko bolj moramo koprniti mi po tem najsvetejšem kraju. »Domus mea domus orationis est« (Luk. 19, 46), pravi Jezus. Zato pustimo zunaj cerkve vse posvetne misli in skrbi ter se posvetimo na tem svetem mestu le Jezusu, svojemu Bogu. Ako bodo naše molitve dobre, bodo Bogu všeč, in on jih bo uslišal, ki je obljubil (II. Par. 7, 15): »Oculi mei erunt aperti, et aures meae erectae ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit;« »moje oči so odprte in moja ušesa obrnjena k molitvi tistega, ki bo na tem kraju molil.« Amen.¹ J. T.

Dvajseta nedelja po binkoštih.

1. Bolezen.

Tisti čas je bil neki kraljevi uradnik, čigar sin je bolan ležal v Kafarnaumu. Jan. 4, 46.

O, blagoslovljena vaša hiša, zakaj Kristus Gospod je prišel k vam v goste in na obiske! Katera hiša? Vsaka, ki je podobna hiši kraljevega uradnika v današnjem sv. evangeliju, vsaka, v kateri imate bolnika.

»Blagoslovljena?« se morda začudite. »Nesrečna, ne blagoslovljena! Ko pa je toliko trpljenja v njej. Trpi bolnik, trpimo

¹ O procesiji, ki gre to nedeljo okrog cerkve, je »Folium ecclesiasticum Archidioecesis Goritensis (l. 1911., str. 99) objavil te-le določbe: De processione die Dedicationis omnium Ecclesiarum consecratarum. — Processio, quae in quibusdam ecclesiis fit in die anni-

mi drugi.« — Res, tako govorimo navadno vsi. A govorimo tako, ker smo le preveč otroci tega sveta, ker govorimo z govorico sveta, kakor ljudje, prepolni človeških, svetnih misli. Če bi govorili v duhu božjem, bi morali resnično reči: »Blagoslovljena, srečna naša hiša, ker je prišel Kristus Gospod k nam v goste.«

Svetniki, ti možje, te žene duha božjega, so umevali boleznitako; imeli so jih za obiske božje, za posebne darove ljubezni božje, ki hoče svoje izvoljence po bolezni očistiti zadnjih madežev in peg, ki hoče v ognju bolečin sežgati zadnje nepopolnosti, sežgati zadnje vezi, ki jih še vežejo na svet in na posvetno.

Sv. Kamil Lelski († v Rimu 1614), ustanovnik reda za postrežbo bolnikom, takozvanega reda »očetov srečne smrti«, je imel štirideset let gnojno rano na nogi, deset poslednjih let življenja je trpel grozne bolečine zaradi kamena, pa je vse prenašal s toliko potrpežljivostjo in vdanostjo, da je bil vsem bolnikom, ki jim je v bolnišnici, katero je postavil v Rimu od nabrane miloščine, neprestano stregel z neutrudljivo delavnostjo in največjo ljubeznijo, najlepši zgled. Vse svoje bolezni je hvaležno imenoval »usmiljenje božje«, »obiski božji«.

Sv. Lidvina iz Šidama na Nizozemskem († 1433) si je s petnajstim letom zlomila pri drsanju na ledu rebro in je trpela od tedaj osemtrideset let najhujše bolečine. Triintrideset let je ležala na trdi postelji, ker na mehki ni mogla, ne da bi se

versaria consecrationis earundem, est extraliturgica i. e. in libris liturgicis nullibi praescripta. Ideo pro hac processione non inveniuntur normae neque in Missali neque in Rituali.

Ceremoniae hodie solitae hac in occasione sunt quaedam tenuis imitatio ritus, qui fit in consecranda ecclesia.

Ex nostra opinione sacerdos curatus poterit imo et forsitan debeat retinere consuetudinem hucusque vigentem, ne populus fidelis omnia illa scandalum patiatur.

Modus peragendi hanc functionem sequens commendatur: Accensis candelis supra 12 cruces in parietibus depictas celebrans indutus pluviali coloris albi cum pervenerit cum ministris paratis ad altare majus imposito thure in thuribulo intonabit hymnum »Coelestis urbs Jerusalem«. (In Ecclesia Metropolitana Goritensi cantatur hymnus iste secundum melodiam choralem »Pange lingua«.) Dein ordinatur processio.

Praecedet thuriferarius cum thuribulo, sequetur crux, quam portabit subdiaconus vel crucifer inter duos acolytos, procedent fideles mares, dein celebrans cum ministris, in fine feminae.

Egressa processione ex ecclesia sacerdos accepto aspergillo ad dexteram suam se convertens parietes ecclesiae externe cum aqua benedicta aspergit, dein circuitu facto intrat in presbyterium aspergit parietes interne inchoans a parte Evangelii (ordine inverso).

Quodsi tempestas non permittat egredi, fiat aspersio parietum solummodo interne. Si vero ecclesia fidelibus est referta, ita ut circuitus fieri nequeat, aspergat celebrans saltem parietes presbyterii cantans hymnum supra dictum. Quo finito recitabit orationem diei et deposito pluviali et sumptis manipulo ac planeta incipiet Missam.

Si ecclesia fuit solummodo benedicta non videtur congruere talis functio, nisi ob consuetudinem invetaratam.

njena noža kdaj doteknila tal, to je: ne da bi kdaj vstala. Vse njeno telo je postalo sčasoma zunaj in znotraj ena sama boleča rana. Pač je bila prva štiri leta nepotrpežljiva in obupana; jokala in tarnala je, da mora tako mlada, krasna, življenja željna toliko trpeti. A pobožni njen spovednik jo je z modrimi navodili privedel do tega, da je najhujše telesne bolečine vdano in celo veselo prenašala, da je vdano potrpeča, ko ji je umrla ljubeča in skrbeča mati, in se jezičljiva in trdosrčna svakinja ni skoro nič zmenila za njo. Še prosila je Boga, naj ji pomnoži trpljenje. — Ali ni bila ta bolezen največji blagoslov za to deklico? Pri njeni lepoti in mladostni živahnosti, sam Bog ve, kako bi se zaobrnilo njeno življenje, kakšnim nevarnostim in izkušnjavam bi bila izpostavljena, na kako nevarna, napačna pota bi morda zašla. A ta bolezen jo je zveličala. Sam Gospod Jezus je s posebnimi nameni obiskal že prej hišo njenega očeta, nizozemskega plemenitaša. Poslal je najprej nesreče, da je družina povsem obubožala, in je moral oče postati navaden nočni čuvaj, da je mogel preživiti družino. Potem je poslal nesrečo na ledu, za njo bolezen brez konca in kraja — tako je blagoslovil to hišo, to družino, ker si je izvolil Lidvino za svojo ljubljeno nevesto.

Dehteča cvetka Južne Amerike, sv. Roza Limanska († 1617), je prosila ob neskončnih bolečinah: »Gospod, pomnoži moje trpljenje, pomnoži pa tudi v mojem srcu gorečo ljubezen do sebe!« Ko so jo vprašali, ali naj pošljejo po zdravnika, je modro odgovorila: »Da, po nebeškega!«

Sv. Alfonz Ligvori, ki je umrl šele pred 130 leti (1787), nekdanji neapeljski plemenitaš in odvetnik, je v visoki starosti — dosegel je 91 let — povsem oglušil, skoro čisto oslepel, protin pa ga je zvil tako hudo, da ni mogel ležati, ne prav sedeti, ne glave držati pokonci. Sedel je v stolu, nalašč narejenem zanj, glavo pa je imel naslonjeno na nekako mizico ali polico. A trpel je vse s čudovito potrpežljivostjo, ves vdan v voljo božjo, poln hvaležnosti do Boga. Od daleč so prihajali ljudje, da ga vidijo in se zgledujejo nad njim in njegovo potrpežljivostjo. Za vsakega je bil pogled na tega moža bolečin, na tega potrpežljivega Joba, ki se je ob vsem trpljenju neprestano le pogovarjal z Bogom, vedno molil, mogočna pridiga, ki je privabljala ljudem solze iz oči in jim vzbujala v srcih duha spokornosti in najboljše dobre sklepe.

Pred tremi leti je umrla v samostanu, nedaleč od Rima, redovnica Frey. Ta je bila čez petdeset let priklenjena na posteljo. Z nobenim udom ni mogla geniti. Glavo je imela pritrjeno ob posteljo, da ji ni zlezla na stran. Tako je ležala čez pol stoletja kakor živ mrlič na bornem samostanskem ležišču. A bila je vedno vedrega obraza in duha, z vsemi, tudi s tujimi osebami, ki jih poprej nikoli ni videla, prijazna in ljubezniva. Tudi k tej so romali mnogi, posebno trpeči, od blizu in daleč, da so se učili od nje potrpežljivosti. Ob petdesetletnici njene boleznin in

njenega mučeništva so ji poslali celo sv. oče, papež Pij X., posebno pismo in papeški blagoslov.

Glej, kak nauk za naju, brat moj, sestra moja, kako naj vdano in voljno trpiva, v kakem duhu naj prenašava bolezen tudi midva, če nama Bog prej ali slej izkaže milost, ter nama jo pošlje. — Zakaj resnično milost in blagoslov božji je bolezen. Kako marsikak bi se odtujil od Boga, bi povsem pozabil Boga, a bolezen ga bliža Bogu, ga združi z Bogom. Druge, ki so že zapustili svojega Boga in so šli v tujino, ravno bolezen spet spomni na Boga. V dolgih, molčečih nočeh, ko trpe in ne morejo spati, jim misli iščejo spet poti nazaj k Bogu. Duša, zapuščena, potrta in ponižana, zahrepeni po Bogu, začne govoriti z Bogom, ga prositi usmiljenja, odpuščanja. Bi se jim li moglo pripetiti kaj boljšega, kaj srečnejšega v življenju?

Zato se nikar ne srdi na bolezen, brat moj, sestra moja, Ako pride, sprejmi jo kot poslanko božjo, kot milost božjo, usmiljenje božje. Če je nisi naravnost zaslužil z grehi, in te hoče Bog z njo zdramiti iz grešnega spanja, pa imaš morda vendar kake nepopolnosti, male madeže in pege na duši. Glej, te ti bolezen izbriše, samo sprejmi in prenašaj jo v božjem imenu. A morda si jo vendar zaslužil s svojimi grehi. Tedaj je še posebna dobrota božja, posebno usmiljenje božje. Bog, ki si se mu odtujil, te hoče spet pridobiti zase. Glej, ko boš v tihi dolgi noči — le bolniki in trpeči vedo, kako dolge in brezkončne so noči — ležal sam s svojimi bolečinami na žgoči postelji, okoli tebe bo pa vse pokojno počivalo in spalo, tudi domači, utrujeni od dnevnega dela, in se ti bo zdelo, da nimajo nič ljubezni do tebe, in si najbolj zapuščeno bitje na tem svetu, glej, tedaj vzdihneš iz globočine srca k svojemu Bogu, ki veš o njem, da gleda na te, ko se nihče drugi ne meni zate. In kakor spokorni kralj David boš močil z grenkimi solzami srčnega kesanja svojo postelj ob spoznanju in ob misli: »O, kolikokrat sem žalil svojega dobrega Boga!« In tedaj se bo zgodilo čudo: Tebi nevidno, a vidno nebesom in zveličanim trumam nebeškim, se bo hipoma čudovito razsvetlila tvoja bolniška soba. Gospod Jezus, prečista njegova Mati Marija in tvoj sveti angel varih bodo z neslišnimi koraki vstopili v tvojo sobo, pristopili k tvoji postelji, k tebi, zapuščenemu, trpečemu, v solzah kesanja se topečemu bolniku. Sam Gospod Jezus te bo blagoslavljal z ljubečim svojim pogledom, Kraljica nebes ti bo položila na vroče čelo lilijsko svojo roko, da ti ohladi bolečine, in angel varih bo v zlati posodi zbiral tvoje solze, da jih ponese pred prestol večnega Boga. In glej, sredi bolečin in trpljenja boš začutil večji mir in večjo srečo nego si jih čutil kadarkoli ob šumnih veselicah, ob petju in plesu v svojih zdravih dneh. Spravil se boš z dobro spovedjo povsem s svojim Bogom, česar bi v dneh zdravja in sreče morda ne storil. In če se ti potem res približa smrtna ura in zadnji boj, ne boš se jih bal. Noč smrti zate ne bo imela strahote in groze.

Tako boš gledal smrti nasproti kakor neki preprost mož v moji domovini, ki sem ga poznal v mladih dneh. Dolgo, dolgo časa je trpel na odprti nogi. Bolezen je postajala z leti hujša in hujša. Naposled ni mogel več vstati in hoditi, ker je že gnila kost. Bolečine so bile strašne. A v najhujših bolečinah je sklenil roke, povzdignil oči, polne solz, proti stropu borne sobe in vdano govoril: »O, naj le trpim, naj le trpim, saj že prihaja Marija in mi nese nebeški venec.« Ali ni bila bolezen za tega moža blagoslov? Kakor zori žgoče solnce pšenico, tako je zorila dušo blažega moža za večno življenje.

A ne samo za bolnika je bolezen, umevana in prenašana v pravem krščanskem duhu, blagoslov, blagoslov je tudi za vso hišo, posebno za one, ki bolniku strežejo. »Bil sem bolan, in ste k meni prišli« (Mat. 17, 57), poreče ob poslednji sodbi večni Sodnik, kakor nam je povedal sam Gospod Jezus Kristus, ko je hodil v človeški podobi po zemlji. In ko se bodo izvoljeni začudili: »Gospod, kdaj smo te videli bolnega in smo te obiskali?« jim poreče: »Resnično, resnično, kar ste storili najmanjšemu mojih bratov, ste meni storili.« Glej, krščanska žena, verno dekle, to je tolažba in veselje za te, ki moraš dostikrat v velikih težavah, v mnogem trpljenju streči bolniku: samemu Gospodu Jezusu Kristusu strežeš! Dostikrat, kadar moraš prečuti noči in noči pri bolniku, si morda že zdelana in utrujena, da bi kar padla in spala, spala. A bolnik te pokliče vsak hip. Ne srdi se, prosim te! Pomisli: »Gospodu Jezusu Kristusu strežem!« Iz te misli zajmi novo moč. Dostikrat je bolnik neznosno siten. Ves tvoj trud, vso tvojo skrb, vso ljubeznivost plačuje le z godrnjanjem in nevoljo. Narediš, kar hočeš in kakorkoli hočeš, ni mu prav. A pomisli, prosim te, da ne izgubiš zasluženja in plačila: »Samemu Gospodu Jezusu Kristusu strežem. On mi bo vse povrnill!« Včasih se ti hoče bolnik in vsa bolezen zastuditi. A okrepčaj se spet z mislijo: »Kaj vse to! Vsega tega nočem videti, ker hočem streči Gospodu Jezusu Kristusu. On bo moje plačilo, bogato, stotero in tisočero plačilo!« — Spominjaj se ob težki svoji službi sv. Elizabete, ogrske kraljičine in grofice turinske. Legenda pravi o njej, da je našla nekega dne ob poti pod gradom gobavca. Ko ga bi ne popadla nehote neka groza, nekak vsaj tajen in prikrit gnus pred takim nesrečnežem, vsem razjednim od strašne boleznii. A sveta mlada grofica ni videla v njem razjedeneega bolnika, ampak Gospoda Jezusa Kristusa. Vzela ga je takoj v grad s seboj, ga okopala, pomazilila in ga položila v svojo lastno posteljo. A stara grofinja, mati njenega moža Ludovika, ponese to novico takoj h grofu Ludviku, češ: »Lepe goste ti spravlja tvoja Elizabeta na grad in v zakonsko posteljo.« Ludovik gre takoj v sobo, naglo odgrne začinjalo od postelje, a glej, čudo: v postelji vidi res Kristusa Gospoda, v podobi kakor ga kažejo slike slavnih slikarjev. Ginjen pravi ženi: »Elizabeta, take goste mi le večkrat v posteljo polačaj,

hvaležen ti bom zanje!« — Spominjaj se tega, in laže ti bo v težkih urah ob bolniku.

Predvsem pa nikar ne pozabi duše bolnikove, da bo bolezen v blagoslov bolniku in tebi. Kaj bi pomagalo, če bi skrbela za telo še s tako veliko vnemo in požrtvovalnostjo, a dušo bi pozabila. Prva skrb ti bodi za dušo. Moli za bolnika, spomni ga o pravem času na sv. spoved. Če se pomišlja, pošlji kar kratkoma naznanilo duhovniku: »Ta in ta, ki je izročen vaši oskrbi, je bolan.« Da bo duša ozdravljena in rešena, to je glavno. Sicer bi ti moral večni Sodnik ob sodbi žalostno reči: »Marta, Marta, skrbna si bila in si se trudila za mnogo reči. A le eno je potrebno (Luk. 10, 41). Na to pa si pozabila.«

Predragi v Gospodu, spominjajmo se tudi v molitvah večkrat bolnih in umirajočih, posebno v sedanjih časih, ko leži toliko ranjencev in drugih bolnikov po bolnišnicah. Molimo tudi za one, ki jim strežejo, da opravljajo to samaritansko delo v pravem duhu, bolnikom in sebi v zveličanje. Tudi mi, ki smo danes zdravi, bomo — če nam Bog da milost — prej ali slej ležali na bolniški postelji. In tudi mi bomo tedaj potrebni molitve drugih. S kakšno mero pa mi merimo, s takšno se bo nam odmerilo. Bodimo pa tudi usmiljeni in dobrotni z ubogimi bolniki, da bodo v tistih težkih časih drugi dobri in usmiljeni z nami! — A tudi to je resnica: V dneh zdravja in moči je lahko govoriti o bolezni in smrti, a hudo in zelo težko je, ju voljno in junaško prenašali. Da bomo tedaj bolezen laže, bolj potrpežljivo in vdano v voljo božjo prenašali in se na smrt dobro pripravili, molimo danes in večkrat molitvico za srečno smrt, ki se glasi: »Gospod, moj Bog, iz tvoje roke sprejemem že zdaj — vdano in radovoljno — kakršnokoli smrt — z vsemi njenimi stiskami, — mukami in bolečinami, — kakor bo tebi všeč.«¹ Amen.

2. Kako važen je čas.

Kratki so človeški dnevi, število njegovih mesecev je pri tebi; postavil si mu meje, ki se ne morejo prestopiti. Job 14. 5.

Današnji sveti evangelijski pripoveduje znamenit čudež našega Zveličarja. Neki visok uradnik kralja Heroda je imel sina, ki je bil na smrt bolan. Gotovo je skrbni oče vse storil, da bi ohranil sina pri življenju, toda vse je bilo zastonj, kajti sin je že začel umirati. On se je spomnil Jezusa in njegovih ču-

¹ Sv. Oče Pij X. je 9. marca 1904 podelil popolni odpustek ob smrtni uri vsem, ki molijo s pravo ljubeznijo do Boga to molitev katerikoli dan v življenju, potem ko so vredno prejeli zakramenta sv. pokore in sv. Rešenega Telesa.

dežev. Četudi še pogan, je imel vendar vanj zaupanje. Ko je torej zvedel, da je Jezus v Kani, tedaj hiti tja, da naprosi božjega Učenika, naj gre na njegov dom ter mu sina ozdravi.

Mi vidimo torej, da je bila vera, ki mu je pomagala. Toda ta vera je bila še slaba, kajti on je mislil, da mora Jezus sam priti, da ga ne more iz daljave ozdraviti. Da bi torej Jezus v njem potrdil vero, mu reče: »Pojdi, tvoj sin živi!«

Mi spoznamo Jezusovo usmiljenost, dobroto in moč; mi bi ga lahko danes premišljevali kot vir vsega dobrega, kot tolažnika v dušnih in telesnih potrebah, toda, ker se bliža čas, ko obhajamo spomin smrti naših rajnih, čas, ko se moramo spominjati tudi svojega konca, svoje smrti, premišljujmo danes besede: »In začel je že umirati!«

Te besede veljajo tudi za vsakega izmed nas popolnoma. Kajti četudi se morda komu čudno zdi, vendar je resnica, da je vsakdo izmed nas že začel umirati. S prvim korakom v svet pri rojstvu smo naredili prvi korak k smrti! Zibelki nasproti leži grob; kajti kar je rojeno, mora umreti. Vsak korak od zibeli naprej je en korak bliže h grobu. Kdo, vprašam, more to tajiti? Če je pa temu tako, potem je neizrekljivo važno, potem je odvisna od tega cela večnost, kako mi čas tukaj na zemlji porabimo.

1. Premišljujmo, kakšen je čas! Krščanska modrost nas uči, da si moramo narediti o življenju pravi pojem. Navadno se misli, da naše življenje jako dolgo traja. Toda to je bridka prevara.

a) Življenje naše teče jako hitro. Čas bi primerjal deroči reki, ki vse, kar je v njej, in kar je na njej, z neizprosljivo, z grozovito silo seboj potegne. Hiter je vihar, ki podere cele gozdove, izruje najmočnejša drevesa, hiter je brzovlak, ki hiti iz ene dežele v drugo, hiter je potres, ki v par sekundah razruši cela mesta, hiter je blisk, hitra je misel človeška — toda najhitrejši je čas. Kajti vse to, kar sem naštel, potrebuje vsaj nekaj časa, četudi samo par sekund, toda čas pa tako beži, da ga niti šteti ni mogoče. Kar je bilo prihodnje, je sedanje in obenem že preteklo. Kar je sedaj v tem trenutku, ko govorim, sedanje, je obenem že preteklo. In glejte, v tem času, ki tako hitro beži, nam gineva življenje. Vsak trenutek skrajša naše življenje, dokler nam ga ne ugrabi smrt. Vprašajte najstarejše ljudi, kako se jim zdi preteklo življenje, rekli bodo, minilo je, kakor sanje. Da, življenje naše je kratko, in najsi bode dolgo tudi sto let. Radi tega toži že pobožni Job: »Moji dnevi tečejo hitreje kakor tekač, beže kakor čolnici na deroči reki, kot orel, ki pada na svoj plen.« In glejte, pri tej hitrosti niti ne vemo, kdaj se to življenje konča. Kdo more z gotovostjo reči, da bo živel še juternji dan, da bo živel še danes? Niti mladost, niti zdravje,

niti moč ne obvaruje pred smrtjo, samo v tem je razloček, da mlad človek more umreti, star pa mora umreti.

b) Naše življenje pa teče tudi neprenehoma. Kdo more poseči v ta mogočni tok, s katerim nas žene čas naprej? Kdo more ustaviti ta tok? Kdo more reči trenutku: počakaj, in smrti: oddalji se! Nobeden na svetu! Čas ne čaka, življenje ne čaka. Kdor ga torej hoče porabiti, naj takoj začne.

c) Čas in življenje pa bežita tudi nepreklicno. Kar je preteklo, je preteklo. Pokličí jih nazaj svoja mladostna leta, dneve, ne, trenutke, pokličí nazaj tiste dneve, katere si izgubil, katere si preživel v grehíh. Vse zastonj! Nobeno kesanje, nobene solze ti jih ne prineso. Pokličí nazaj svoje rajnke, ki so šli že pred teboj iz te solzne doline, pojdi na grob, zdihuj in jokaj, zahtevaj, da se vrnejo: vse zastonj! In če bi se tudi po čudežu ti vrnili, časa samega bi ne bilo nazaj nikdar. Pokličí samo eno sekundo nazaj, ne dobiš je. Kakor se morje k studentu, kateri se vanj izliva, nikdar več nazaj ne povrne, tako se ne vrne tudi pretekli čas, preteklo življenje nazaj!

In vendar, glejte, je to življenje, ki tako hitro, tako neprenehoma, tako nepreklicno od nas beži, za nas neskončne važnosti. Kajti od tega življenja je odvisno, ali si zaslužimo po naši smrti ali nebo ali pa pekel. Samo dvoje izmed tega je mogoče. Kaj si hočemo izvoliti, to je od nas odvisno. Kajti to je pglavitni, nepreklicni zakon božjega kraljestva, katerega je postavil Jezus Kristus: »Ki so dobro storili, pojdejo v večno življenje, ki so storili hudo, pojdejo v večni oženj!« Tukaj torej je čas setve, tam čas žetve. Kar bomo tukaj sejali, to bomo tam želi. V tem torej je skrita važnost našega življenja, v tem je vrednost sedanjega časa na zemlji, ker je od njega odvisna cela večnost.

2. Ako pa hiti čas naprej kakor puščica, če je od njega zavisno ali nebo ali pekel, cela naša večnost, tedaj je samo ob sebi umevno, da ne smemo nobenega časa izgubiti, ampak ravnati se po besedah apostola, ki pravi: »Bratje, kupite si čas!« Ker je pa svetost pot k večni sreči, torej moramo to življenje porabiti za svetost. V čem pa obstoji ta svetost? V tem, kar pravi katekizem, da delamo dobro in da se ogiblremo hudega. Kako neumno je torej, iz ljubezni do tega sveta Boga žaliti in si škoditi na duši. Če bi si tudi kdo s pomočjo greha pridobil neizmerna bogastva, če bi užil vse veselje, če bi dosegel vse časti, kaj bi mu to koristilo? Pojdite ga pogledat čez nekaj let v grob, in našli boste pest prahu — to je bil brezverni bogatin. Zato je zaklical modri Salomon, ki je imel obilo bogastva, ki je časti užival, navzel se veselja, on je zaklical na koncu svojega življenja: »Ničemurnost čez ničemurnost, vse je ničemurno.« In Jezus nam kliče vedno in vedno: »Kaj koristi človeku, ki si ves svet pridobi, če pa na svoji duši škodo trpi.« Toda kako pa naj se reši pogubljenja, če je človek grešil? Potem mu je potrebno,

da se greh s pomočjo svete pokore uniči. da se grešnik v zakramentu ljubezni z Jezusom zopet sklene. Kajti vsem, ki so storili smrten greh, veljajo besede Jezusove: »Če ne boste delali pokore, boste vsi pogubljeni!« Morda pa misli kdo: saj se bom pozneje lahko spokoril, pozneje v boleznih, ali tudi na smrtni postelji. Nato pa vprašam jaz: Ali pa veš, ali imaš zagotovljeno, da dobiš priliko za spoved, kaj pa, ko bi te zadela hitra smrt?

Torej proč z grehom, to je prvi pogoj, toda ne edini, da se zboljša naše življenje. Nazaj k Bogu, to je pa drugi! Nazaj k Bogu, to se pravi: življenje naše bodi darovano krščanskim čednostim. Ali pa se že služi Bogu, če se zdržimo samo slabega, pa ne storimo nič dobrega? Ali je tisti dober hlapec svojega gospodarja, ki samo pazi, da kdo kaj ne odnese, pa sam nič ne stori, nič ne dela? Torej ne samo slabega se varovati, ampak tudi dobra dela si moramo pridobivati. Taka dela so dobra za naše večno življenje, in naj si bodo sama na sebi še tako malenkostna. Zatorej moramo takoj jutraj narediti namen: Vse k večji časti božji, vse iz ljubezni do Boga! Potem bo celo naše življenje kakor ena nepretrgana molitev, ki je polna božjega blagoslova za nebesa. Amen.

Ivan Baloh.

Priložnostni govori.

Cerkev in šola.

Govoril Fr. Švara pri blagoslovljenju nove šole v Medjivasi pri Devinu l. 1910.

Malokdaj se zberò tako odlični zastopniki izobraženstva, kakor vas vidim danes. — Kaj je vas, častna gospoda, in tebe, predrago ljudstvo, v tolikem številu pripeljalo semkaj? Mar goreča želja, da počastite sv. Janeza Krstnika, patrona te starodavne bazilike? Mar ste prišli zato sem, da se od tega svetnika učite zvestobe do našega Odrešenika Jezusa Kristusa? Ali vas je morda prignalo semkaj srčno hrepenenje, da se tu napijete moške odločnosti in srčnosti za brambo večne Resnice?

Ne! Ampak nekaj drugega vas je semkaj privabilo. — Naš slavni c. kr. okrajni šolski svèt je sezidal s sodelovanjem devinskega županstva v Medjivasi novo šolo. To je pa za nas kot katoličane in obmejne Slovence pomenljiv dogodek. In vi ste prišli semkaj, da se z nami veselite tega radostnega dogodka in trenutka, ko bomo odprli novi dom veri in omiki, kjer se bo naša nežna deca vzgajala v koristne ude človeške družbe. Da, vi ste prišli semkaj, da z nami manifestirate za versko šolo in s tem potrdite dokazano resnico: da je verska ideja temeljna ideja človeštva, ki se

kakor rdeča nit vleče skozi zgodovino narodov. Zato bodite vsi pristrčno pozdravljeni v imenu Cerkve in krščanske šole, o katerih vplivu in pomenu za človeštvo hočem danes v Jezusovem imenu govoriti.

I. Kdor pozna zgodovino, ve, da bi veda in znanost brez Cerkve ne bila danes na tej višini, kakor je. Cerkev je takoj, ko je prosteje dihala, pokazala, da pozna pomen znanosti in umetnosti. Zato je tudi skrbno gojila vse panoge znanosti in umetnosti in tem potom širila duševno obzorje človeštva in utrjevala njegovo gmotno stanje. Vsi največji veleumi in umetniki so zrastli na cerkvenih tleh. Vsi dobrodelni in znanstveni zavodi imajo svoj začetek v Cerkvi. Vseučilišča in akademije, ta zavetišča znanosti in umetnosti, so izključno cerkvene izvora. Pod okriljem sv. Cerkve in pod njenim vodstvom so ti zavodi rastle in se razvijali v blagor človeštva in v čast božjo. Tej plemeniti nalogi se Cerkev še sedaj ni izneverila.

Da, Cerkev se mi zdi podobna mogočnemu stebru, okoli katerega se ovija in oprijemlje človeška veda, da lažje raste v nebotične višave ter v neposredni bližini solnca Jezusa Kristusa dozoreva v zlat sad, namenjen koristi in blaginji človeškega rodu. Veda brez Cerkve bi bila kržljivo dete. Zato z vso pravico trdim, da je vse, kar ima danes Evropa dobrega in plemenitega, verskega izvora, in sicer je v prvi vrsti zasluga rimsko-katoliške Cerkve.

Tudi šola je izključno otrok Cerkve. Naše sedanje ljudske šole so se razvile iz takozvanih farnih šol. Pri vsaki fari namreč in večji duhovniji so zbirali duhovniki ukaželjno mladino ter ji blažili s koristnimi nauki um in srce. Iz teh sestankov mladine s svojimi dušnimi pastirji so se razvile šole, ki so jih vodili duhovniki vse do najnovejših časov ter tem potom širili med širše sloje za življenje potrebne nauke. Cerkev je vedno skrbela za izobrazbo ljudstva in tej vzvišeni nalogi je ostala do dandanes zvesta.

Šola je tedaj dete sv. Cerkve. — Kakor pa ljubi skrbna mati svoje dete z vso močjo materinske ljubezni, tako ljubi tudi Cerkev svoje dete, — svojo šolo. In kakor dete najbolj uspeva, ako se redi z maternim mlekom, tako je tudi šola dosegla svoj plemeniti namen, dokler je ostala pod okriljem sv. Cerkve in se hranila s pristnim Kristusovim duhom. — Kakor hitro pa so poizkusili ponekod oprostiti šolo sladkega jarma Kristusovega in vzgajati mladino v brezverskem duhu, so se takoj pokazale grozne posledice nazadovanja v nramnosti in propadanje na gospodarskem polju, za kar so nam v svarilen zgled propadajoča Francija in revolucionarna Portugalska.

Da, le odtegnite šolo vplivu in ljubezni Cerkve in iz šole ste napravili hiralnico človeštva, kjer bodo ljudstva prej ali slej končala svoje bedno življenje. Zgodovina nas uči, da je Evropa postala kulturna in močna takrat, ko je postala krščanska. A danes jemati evropskim narodom krščanstvo in krščansko šolo, se pravi: nazadovati za stoletja, za tisočletja in evropska kulturna ljudstva goniti nazaj v staro barbarstvo.

Kaj bi bili narodi brez Luči iz vzhoda, brez Jezusa Kristusa, brez Onega, ki je trdil sam o sebi: Jaz sem pot, resnica in življenje, kaj bi bila Evropa brez katoliške Cerkve, spoznamo iz onih žalostnih časov, ko so se trume divjih narodov valile iz vzhoda proti zahodu in na svojih divjih pohodih pokončale in uničile ves kulturni razvoj tedanjih krščanskih narodov. Evropa brez Kristusove Cerkve bi bila afriško peščeno morje Sahara in neobljudene ruske stepe.

II. Že več časa, zlasti pa zadnja desetletja je vse človeštvo razdeljeno v dva medsebojno si zelo sovražna tabora, katerih eden hoče na temelju stoletnih pridobitev mirno korakati naprej po po Kristusu začrtani poti, drugi, ki mrzi mirni razvoj in hoče uničiti vse kulturne pridobitve ter privedi narode ne k svobodi, kakor sam trdi, ampak v staro barbarstvo. Prvi tabor se oklepa križa in Cerkve, drugi rogovili proti njima; prvi živi za Boga, drugi brez Boga, oprt le na človeško moč. A bojišče, kjer se srečate te dve sovražni armadi: krščanstvo in moderno brezverstvo, je šola.

Predragi v Kristusu! Kdor ima mladino, ta ima prihodnost. Nasprotniki krščanskega imena to dobro umevajo, zato skušajo v prvi vrsti mladino pridobiti, in sicer potom šol, katerim hočejo vzeti na znotrj ves krščanski značaj. Tem potom skušajo priti do cilja: ugonobiti krščansko ime, a z njim izbrisati s površja zemlje vso preteklost, uničiti ves kulturni razvoj, preobrniti družabni red in dati licu zemlje popolnoma poganski značaj.

Proti tem sovražnikom človeške družbe in obstoječega reda je zavzela Cerkev odločno in jasno stališče. Zvesta programu, ki ga je Bog osebno začrtal prerokom, dopolnil in jasnejše izrazil po svojem Sinu Jezusu Kristusu, zahteva za sé vsega človeka, vse narode, vsa ljudstva, tako da bo ves človeški rod en hlev z enim pastirjem na čelu. Zahteva za sé zlasti mladino. Ona pravi: Deca, ki sem jo jaz rodila, pripada meni. Če mi jo pa misliš ti, brezversko svobodomiselstvo, iztrgati, tedaj vedi, da bom znala svojo mladino braniti, kakor brani levinja svoje mladiče. A ker se brezverstvo ne umakne zlepa od svoje zle nakane, je Cerkev prisiljena braniti te nedolžne duše in sprejeti vsiljeni boj za mladino, da jo reši Kristusu in nebesom.

Predragi v Kristusu! Ko je Cerkev sprejela otroka pri sv. krstu v svoje varstvo, ga ni sprejela samo do šestega leta, ko začne obiskovati šolo, in ga potem izpusti kakor starka ptica svojega izpeljančka, ne meneč se več za njega. Ne! Ko je Cerkev enkrat sprejela otroka za svojega, ga hoče imeti od krsta do groba. Ona se ne bo nikoli odrekla nedolžnim dušam mladine, katere je posvetila s sv. zakramenti. Krščanska mladina je lastnina sv. Cerkve in ona je za njo v polnem obsegu Bogu odgovorna.

Zavedajoč se te težke in prijetne dolžnosti, bomo razumeli odločno zahtevano sv. Cerkve, da se mladina vzgajaj v verskem duhu. A ko ona to zahteva, misli ono krščansko vzgojo, ki mora človeka preroditi v njegovi notranjosti, razširiti njegovo duševno obzorje, voljo utrditi in oplemenititi, dušo in srce izobraziti, otroka od znotraj na zunaj očistiti in posvetiti. Tako vzgojo pa nudi le krščanska šola, kjer vlada in podučuje res krščanski učitelj. Brez učitelja, ki je prešinjen s krščanskim duhom, brez božjih resnic, brez božje milosti in pravega pouka, ni uspeha, ni prave vzgoje.

Kaj ne! Mi vsi se veselimo lepih, zračnih šolskih poslopij, ali v poslopiju ne tiči bistvo, duh in uspeh šole. Tudi blagoslovljenje poslopja in dvakratni tedenski pouk katehetov ne zadočuje, da se otroci versko-nravno vzgajajo. Jedro šolskega vprašanja in krščanske šole, kakršno zahteva sveta Cerkev, obstoji v tem, da svetni učitelj sporazumno in v istem duhu deluje s katehetom. Med katehetom in učiteljem mora vladati najlepša harmonija v načelih, t. j.: učitelj mora biti popolnoma krščanskih nazorov kot katehet sam. To je prvo in najvažnejše, kar zahteva sv. Cerkev za šolo.

Drugič pa ni dovolj, da se krščanski nauk samo par ur na teden poučuje, ampak treba je verstvo tudi gojiti, in sicer ne samo od kateheta, ampak tudi od vseh učnih moči, tako da bo šola, učitelj in otrok s tem duhom prešinjen. Otrok mora videti v učitelju svojega predstojnika, ki je istih načel s katehetom, učiteljevo delovanje se mora ujemati s krščansko vzgojo domače hiše, in njegovo versko življenje se mora popolnoma skladati z zahtevami sv. Cerkve. Učitelj mora z besedo in zgledom kazati krščansko prepričanje v šoli in zunaj nje. Dokler se pa boji učitelj javno pokazati svoje versko prepričanje, ni mož, ne značaj, in kdor sam ni značaj, ne bo mogel tudi značajev vzgajati, ampak le krdelo veteršnjakov in hinavcev.

Napredek in kulturna moč narodov zahtevata torej harmonijo med Cerkvijo in šolo in gojenje verskega življenja od strani učiteljstva in šole. To je prvi in glavni pogoj, ako hoče šola doseči svoj visoki namen: voditi narode k časni in večni sreči.

Predragi v Kristusu! Boj, ki ga bije sv. Cerkev, je boj za mladino, boj za krščansko šolo, boj za krščansko življenje, boj

za neumrjoče duše. Da je ta boj vsestransko opravičen, ne bo nihče dvomil. A jasno in odločno zahteva krščansko šolo s krščanskimi učitelji tudi naše slovensko ljudstvo. To zahteva tudi korist držav, blaginja človeške družbe. A krščansko šolo s krščanskimi učitelji zahteva zlasti šolska mladina, ki ima naravno pravico zahtevati učiteljev, ki so istega verskega naziranja kot ona sama. In če danes tako jasno in odločno zahtevamo versko šolo s krščanskimi učitelji, jo zahtevamo zato, ker prvič privoščimo tem nedolžnim dušam, da bodo kdaj gledale Boga od obličja do obličja in uživale v nebesih večno veselje; drugič zahtevamo to tudi zato, ker želimo svoji domovini in slovenskemu ljudstvu srečno in veliko bodočnost; in tretjič zato, da ostane Evropa vdana Kristusu in se ne povrne nazaj po brezverstvu v barbarsko poganstvo.

Težki in resni so časi, v katerih živimo. Moralno in gospodarsko propadanje človeške družbe, trganje najsvetejših vezi, revolucije, upori, divjaštva, razbrzdanosti, vse to sili na globoko premišljevanje, kam pridemo, ako se bo po tej poti nadaljevalo. Predragi v Kristusu! Kristus, glava krščanstva, hoče vse osrečiti, zato velja vsem brez izjeme njegov klic: »Pridite k meni vsi in jaz vas poživim.« Zlasti se zavzema za mladino in jo naravnost za se zahteva, rekoč: »Pustite male k meni!« Kristus želi imeti mladino okrog sebe. Ali imeti jo hoče sveto, nedolžno, nepokvarjeno, ker le taka mladina je podlaga in korenina časne in večne sreče človeške družbe. A da mladina ostane sveta, nedolžna in nepokvarjena, je v prvi vrsti poklicana v to skrbeti šola s krščansko vzgojo. Šola more potemtakem največ doprinesiti k človeški sreči. In zato sklepam, častna gospoda, z apodiktično trditvijo, da bo problem človeške sreče rešen s krščansko šolo.

Ti pa, sv. Janez Krstnik, zaščitnik in patron naše fare, vzemi to novo šolo, ki jo bomo danes blagoslovili, pod svoje mogočno varstvo. Naj se v njej goji tisti duh do Kristusa, ki si ga ti oznanjeval ob bregovih reke Jordan, naj se naša nežna mladina že v šoli napije tiste krščanske odločnosti in zavednosti, ki si jo ti pokazal v boju za resnico in pravico. Skrbi, da ostane ta naša verna in nepokvarjena mladina vse dni svojega življenja zvesta krščanskim načelom, kar naj bi bilo v blagor človeštva, domovini v čast in mladini v večno zveličanje. Amen.

Mati beguncev, prosi za nas!

Govor goriškim beguncem.

Nobene božje poti niso Slovenci bolj ljubili ko božjo pot na Sv. Goro. Vsako leto so se prirejale na Sv. Goro slovesne procesije iz vseh strani slovenske domovine. Posebno velika je bila procesija l. 1915., ki se je obhajala tudi z namenom, da bi se končali dnevi strašne svetovne vojske in da bi se naši dragi mogli vrniti spet med svoje ljudi, ki jih že težko pričakujejo doma.¹

Kdo bi si bil mogel misliti, da bo mesec dni po tej procesiji izbruhnila vojska z Italijo, da bodo morali Goričani bežati po svetu, da bodo italijanske granate razrušile in zažgale svetogorsko svetišče, da bodo podobo Matere božje prenesli v Ljubljano in da bomo Mater božjo kdaj klicali: Mati beguncev, prosi za nas! Takrat nismo še dobro vedeli, kaj je begunec in kako strašno gorje je združeno s tem imenom. To vemo šele sedaj, ko smo videli vso žalost naših ljudi, ko so zapuščali svoje domove, ko so naglo prodajali svojo živino in drugo imetje, ko so naglo reševali, kar je bilo mogoče rešiti, ko smo slišali jok ubogih otrok, ko smo videli stradanje in zmrzovanje naših rojakov. V nekaterih krajih so morali tako naglo bežati, da niso mogli niti živine rešiti, in da je ta, privezana po hlevih, od lakote poginila. Beseda begunec ne pomenja le enega gorja, ampak cel kup nepopisnega gorja.

V tej veliki stiski se obračamo do Matere božje, kakor so se obračali do Nje v vseh časih tudi naši predniki, zlasti ob času turških vojsk. V trpljenju, ki je trpimo sedaj kot begunci, nam je Marija v največjo tolažbo. Tudi Marija je bila begunka. Z njo sta bežala tudi Jezus in sv. Jožef. O tem hočemo danes premišljevati.

* * *

Ko je izdal cesar Avgust povelje, da naj se popiše ves svet, podati sta se morala Marija in Jožef iz mesta Nazareta v Galileji v Judejo, v mesto Davidovo, katero se imenuje Betlehem, da sta se zapisala. Ko sta prišla v Betlehem, nista našla prenočišča in sta se morala podati v neki hlev. Pomisli, kristjan, kako hudo je bilo to za Marijo in Jožefa, ki sta bila od dolge poti gotovo vsa trudna in izmučena, pa nista našla drugod počivališča ko v ubogem hlevu! V tem ubogem hlevu se je rodil tudi Zveličar sveta, Jezus Kristus! Kako je bila pač Marija žalostna, da ni mogla preskrbeti Sinu božjemu drugega ležišča ko jaslice, ki so bile pripravljene le za živino. To je prva velika žalost, ki je presunila Marijino srce. To Marijino žalost premišljujmo sedaj po

¹ Govor povodom goriške procesije na Sv. Goro l. 1915. (25. aprila) gl. v Duh. Past. l. 1915, str. 343 in sl.

svetu razkropljeni begunci! Premišljajmo ubožstvo in pomanjkanje, ki sta ga morala trpeti Marija in Jožef, in primerjajmo ga s svojim!

Toda pravo trpljenje se je za Marijo in za Jožefa začelo šele, ko sta morala iz Betlehema bežati. Goričani vemo, kaj je begunstvo, pa nam je v veliko tolažbo, ko premišljujemo, da sta bila tudi Marija in Jožef begunca, in da je z njima bil begunec tudi mili Jezus. To pa se je prigodilo tako-le: Ko so trije modri odpotovali iz Betlehema v jutrovo deželo, glej, prikaže se angel Gospodov Jožefu v spanju, ki mu reče: »Jožef, vstani in vzemi dete in mater njegovo ter beži v Egipt, pa bodi tam, dokler ti ne porečem, kajti Herod bo iskal, da bi dete umoril.« Jožef je ponoči vstal, vzел dete in njegovo mater Marijo in je bežal v Egipt. Lahko si mislimo, koliko žalosti in skrbi je imela Marija z Jožefom na tej dolgi poti, in koliko sta morala potem trpeti v Egiptu. V Egiptu sta morala ostati dolgo časa, do smrti kralja Heroda. Šele po smrti Herodovi se je angel Gospodov spet prikazal v spanju Jožefu in mu rekel: »Vstani in vzemi dete in njegovo mater in pojdi v zemljo izraelsko, kajti pomrli so ti, ki so iskali, da bi dete umorili.« Jožef je vstal, vzел dete in njegovo mater Marijo in se podal spet na daljnjo pot v Palestino. Ko je prišel v Judejo, je slišal, da kraljuje tam Arhelaj mesto Heroda, svojega očeta, pa se je zbal iti tja. Opomnjen v spanju se je spet podal na pot, in sicer v Galilejo. Prišedši tja, se je nastanil v mestu Nazaretu ter se tam preživljal z delom svojih rok.

Lahko si mislimo, koliko trpljenja je bilo združenega s tem neprestanim begom iz kraja v kraj, in koliko pomanjkanja na jedi, pijači in na obleki je morala pri tem trpeti sv. družina. Vzela sta pač Marija in Jožef s seboj, kar sta mogla, a mnogo ne. Pustila sta vse v Nazaretu in ko sta se po letih vrnila, sta brez dvojbe našla le malo več. Marija in Jožef sta torej v polni meri okusila, kakšno gorje je begunstvo.

Marija pa je tudi po smrti Jožefovi še veliko trpela z beganjem iz kraja v kraj. Ob času smrti Gospodove jo najdemo v Jeruzalemu. Stala je z drugimi pobožnimi osebami pod križem. Kristus jo je videl in je na križu viseč poskrbel za njo, priporočivši jo sv. Janezu evangelistu, rekoč: »Sin, glej tvoja mati!« Marija je sedaj vse izgubila, ko je še Jezusa izgubila. Premišljuj njeno strašno žalost in bolečino, ko je daleč proč od doma, v tujem mestu tavalala za Jezusom, ko so Ga gonili od velikega duhovnika Ana do Kajfa, odtod do Pilata in do Heroda! Brez dvojbe je morala takrat veliko utrpeli na jedi, pijači in na počitku. Primerjajte svoje težave in bridkosti, svoje ubožstvo in pomanjkanje s težavami, z bridkostmi, ubožtvom in pomanjkanjem Marijinim! Takrat je bila z apostoli več dni v Jeruzalemu in se je pač s težavo hranila in preživljala, kakor apostoli, ki so se morali skrivati pred Judi. V Jeruzalemu jo najdemo še

po vnebohodu Gospodovem, kakor beremo v »Dejanju apostolov« (1, 13—14): »Vrnili so se (apostoli) v Jeruzalem z gore, katera se imenuje Oljiska (od koder je Kristus šel v nebesa) . . . Bili so ene misli, stanovitni v molitvi in prošnji, z ženami in Marijo, materjo Jezusovo.« Marija je bila v Jeruzalemu tudi petdeseti dan po vstajenju Gospodovem ali na binkoštni praznik, ko je Kristus poslal Sv. Duha nad apostole. Marija je potem ostala s sv. Janezom evangelistom najbrž do smrti v Judeji, kjer je sv. Janez oznanjal sv. evangelij. Po Marijini smrti se je sv. Janez podal v mesto Efez v Mali Aziji, kjer je tudi umrl. O Mariji pravzaprav ne vemo niti, kje da je umrla. Najbrž je hodila z apostolom sv. Janezom iz kraja v kraj in je z njim vse svoje žive dni veliko trpela. Videla je marsikatero preganjanje sv. apostolov, videla njih žalost in trpljenje ter slišala njih jok. Kot junaška in modra mati jih je tolažila in navduševala, da se je sv. vera povsod razširjala in utrjevala.

Po vsej pravici jo torej častimo kot trpečo begunko, ki je dobro čutila, kaj se pravi bežati od doma po svetu in se preživljati s trudom svojih rok. Zato se z zaupanjem lahko obračamo do nje, proseč jo tolažbe in pomoči v teh hudih časih: O Mati nesrečnih beguncev, prosj za nas!

* * *

Goričani imamo še poseben razlog, da častimo svetogorsko Mater božjo kot begunko. Zgodovina nam priča, da je bila podoba Matere božje prinešena na Sv. Goro leta 1544. iz Ogleja. Daroval jo je za veliki oltar patriarh Marin Grimani. Slikana je na cedrovem lesu. Izdelana je bila baje v Rimu. Čez 28 let bomo praznovali 400letnico, odkar je bila ta podoba prinešena na Sv. Goro. Leta 1717., in sicer dne 6. junija, so v slovesni procesiji prenesli podobo v Gorico na Travnik, kjer ji je položil na glavo istrski škof Jurij Marotti zlato krono. Kronano podobo so nesli potem v velikanski procesiji spet na Sv. Goro. Papež Klement XI. je dovolil takrat popolni odpustek vsem, ki so na dan kronanja ali v osmini obiskali svetogorsko cerkev in prejeli sv. zakramente. V celi osmini je bilo 132 tisoč obhajancev. Ako nam da Bog milost, da se ta strašna vojska konča in da se vrnemo domov, bomo drugo leto praznovali 200letnico, odkar je bila svetogorska podoba Matere božje kronana.

Toda prišli so tudi hudi časi za svetogorsko cerkev in podobo Matere božje. Leta 1786. je bila zatrta svetogorska božja pot. Cerkev so odkrili. Takrat je prvikrat podoba Matere božje morala bežati s svojega sedeža na Sv. Gori. Bila je kot begunka sedem let v solkanski župni cerkvi. Po sedmih letih je bila zopet dovoljena svetogorska božja pot. Podoba Matere božje je zopet zasedla svoj sedež na velikem oltarju svetogorskega svetišča. V spomin na ta dogodek so verniki postavili

nad glavnim vhodom pod kip Matere božje kamenito ploščo z napisom: »Ego autem steti in monte sicut prius«, t. j.: Jaz pa stojim na Gori, kakor poprej.« Po tem dogodku je podoba Matere božje trdno stala na sv. Gori do lanskega leta, ko nam je brezvestni Italijan napovedal vojsko. Ko je moralo ljudstvo bežati pred granatami, je bila prenešena v Ljubljano tudi podoba svetogorske Matere božje. Tako je podoba Matere božje vdružil b e ž a l a s svojega sedeža na Sv. Gori. Zdi se, kakor bi ne hotela zapustiti svojega ljudstva, ki jo je 400 let klicalo na pomoč v vseh stiskah in težavah in ki je sedaj moralo bežati pred divjim plesom italijanske vojske.

Kdo bi si bil prej mislil, da bomo kdaj častili podobo Matere božje svetogorske v Ljubljani? Njeno svetišče na Sv. Gori je razdrto. Marija se joče z goriškimi begunci, ki so po vseh krajih razkropljeni, se joče z nami nad razdejano goriško deželo, pa se joče tudi nad našimi grehi, ki so vse to zaslužili.

Prorok Izaija (2, 4) je napovedal, da bodo ljudje ob času Mesije, če bodo natančno izpolnjevali božje zapovedi, lahko prekovali vse bojno orožje v pluge in srpe in da ne bo treba več nobenih sodnikov, ker bo Bog sam vladal in sodil. Dalje pa dostavlja, da bo prišlo nad nas vse gorje in da se bomo morali skrivati v j a r k i h (2, 10), ako ne bomo izpolnjevali božjih zapovedi in ne bomo hodili po božjih potih.

Vse to se je do pičice izpolnilo nad krščanskimi narodi v naših časih. Nad sto let so krščanski narodi izzivali Boga z nevero in s pregrehami. Sedaj je prišla kazen, kajti vojska in jarki, v katerih se skrivajo, so kazen za greh. Zato nam kliče prorok: »Pridite . . . in hodimo v luči Gospodovi!« (Iz. 2, 5.)

Glavni pogoj torej, ako hočemo dočakati boljših časov, je, da se vsi zopet vrnemo h Gospodu in da začnemo hoditi v luči Gospodovi, t. j. izpolnjevati njegove zapovedi. Obljubimo to danes Mariji, Materi božji in prosimo jo: O Marija, ki želiš, naj te ljudstvo milosti prosi, izprosi nam pred Bogom rešitve iz teh strašnih časov. Predloži pred božji prestol našo obljubo, da se hočemo poboljšati in da hočemo od sedaj natančno izpolnjevati zapovedi. Po tvoji priprošnji naj se skrajšajo dnevi strašne svetovne vojske, ki je rodila že toliko solz in žalosti po naših družinah in naj kmalu zazori srečni dan popolne zmage in blagoslovenega miru za Avstrijo, ko se bodo mogli zopet vrniti naši rojaki v ljubljeno domovino. Takrat Ti bomo sezidali novo svetišče na Sv. Gori, takrat boš zopet zavladata na svetem mestu in Ti bomo hvalo peli, kakor prejšnje čase. Amen.

Dr. Egidij.

Varujte se slabe družbe.

(Govor v deklinški Marijini družbi.)

Grški pisatelj Ksenofon pripoveduje o junaku Herkulu sledečo zgodbo: Ko je bil Herkul še mlad, je nekoč razmišljal o svojem bodočem življenju. Kar se mu bližata od daleč dve ženski in se mu ponudita, da ga hočeta voditi na poti življenja. Prva se mu približa ženska, vsa nečimurna in nališpana, in mu reče vsiljivo: »Če slediš meni, te bom vodila po najudobnejših in najprijetnejših potih. Nobene naslade ne bo, ki bi je ne okusil in nobene težave, ki bi ti grenila življenje.« — »Ali žena,« jo vpraša začudeno mladenič, »kako ti je pa ime?« — »Moji prijateljci me nazivljejo Srečo, moji nasprotniki pa Pregreho.«

Medtem se približa tudi druga žena. Resno in skromno mu reče: »Meni pravijo Čednost. Če greš za menoj; boš imel sprva težave in trud, prestati boš moral težke boje in s silo podvreči telo svoji volji. Ali plačilo ti bo čast in sreča in v večni delež največja blaženost.«

Mladenič se precej odloči: Pregrehi obrne hrbet in gre za Čednostjo in postane velik junak.

Drage hčere Marijine! Ta zgodba, človek na razpotju, se v zgodovini človeštva ponavlja neprestano. Vsak človek mora voliti svojo pot v življenju, vsakemu veljajo besede sv. pisma: »Glej, pred teboj je pot življenja in pot smrti.« (Jer. 21. 8.) Tudi ve ste že volile in ob vstopu v Marijino družbo obrnile pregrehi hrbet in se odločile za čednost. Izbrale ste pot, ki vodi za posebljeno čednostjo, za Marijo. Blagor vam, dobro ste volile.

Ali vedite, da se ta volitev ponavlja v človekovem življenju vedno, vsak dan in vsak čas. Vedno še lahko krenete s pota čednosti na pot pregrehe. Dobro se je včasih vprašati: ali sem še na poti, ki sem jo izbrala, ki vodi za Marijo, ali sem jo že zgrešila, ali sem vsaj v nevarnosti, da jo v kratkem zgrešim.

Najbolj zanesljiv odgovor dobimo, če premislimo nekoliko znani pregovor: »Povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kdo si.« Zakaj družba ima izredno lastnost, da vse izenači.

Če si rada v družbi dobrih oseb, ki so tudi v Marijini družbi, ki rade molijo in jih večkrat vidiš pri mizi Gospodovi; če občuješ s takimi, ki tudi doma dajejo sosedom dober zgled lepega in miroljubnega življenja, bodi vesela in zahvali Boga, zakaj gotova si, da si še vedno na pravi poti. Iz take družbe boš šla vedno lahkega srca, čutila se boš boljše in vneta za vse dobro. Bog blagoslovi take družbe in prijateljstva.

Morda si pa moraš žal odgovoriti drugače. »Jaz pa rajši iščem družbe pri onih, ki niso v Marijini družbi, ki čez njo celo radi kaj rečejo, ker so jim nje članice prepobožne in jim s svojim življenjem vzbujajo vest. Rajši sem v družbi takih, ki rajši kolnejo in nespodobno govore in pojo kot pa molijo, ki jih je večkrat videti v slabih družbah in gostilni kot pa v cerkvi in

pri obhajilni mizi, ki so prepirljivi in zgled pohujšljivega življenja — kaj boš pa ti odgovorila?

Ali ne boš morala priznati, da si zašla s prave poti, s poti čednosti, ali da si vsaj v največji nevarnosti, da zaideš? In zakaj! Zaradi slabe družbe. Morda si to sama tajiš in nočeš verjeti, ali vedi: ni dvoma, da si že ali da boš prav kmalu na poti, ki vodi za pregreho, da boš v kratkem enaka onim, s katerimi občuješ. Kajti družba vse izenači.

Človek že po svoji naravi rad posnema, in rajši slabo kakor dobro, ker je njegova narava pokvarjena. To nagnenje je v njem tako močno, da bi celo človek, ki je dobro vzgojen in v dobrem utrjen, ki še moli in prejema sv. zakramente, da bi tudi tak ostal v slabi družbi zelo težko dalje časa dober. Družba, zgled bi ga potegnil za seboj. Človek je kakor čoln na tekoči vodi: če veslo ne goni čolna s silo proti toku navzgor, ga voda zanese s seboj, tako tudi človeka slaba družba. Vest polagoma otopi, nevarne in grde reči se mu zde vedno manj nevarne in manj ostudne in preden se zave, plove njegovo mišljenje, govorjenje in življenje že v smeri njegovih tovarišev. Resničen je pregovor, ki je sad stoletne izkušnje naroda: povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kdo si. Isto pove neki španski pregovor, ki pravi: živi med volkovi, pa se naučiš tuliti.

Pa ti se morebiti tolažiš, da tako občevanje morda škoduje drugim, t e b i ne bo. Veliko zaupaš sama vase in v svojo moč, svetniki so delali drugače. Sebi niso zaupali nič, vse svoje zaupanje so stavili v Boga. Pred nevarnostmi so bežali in zato so ostali stanovitni. In vsakega, ki je delal drugače, je izučila izkušnja, da se je varal. Spomni se samo nekoliko nazaj, na to in ono, ki je bila tudi v Marijini družbi in bila dobra, pa je začela zahajati v slabe družbe in mislila kakor ti — odgovori, ali je še dobra, ali je še v Marijini družbi? Ali jo še vidiš večkrat ob mizi Gospodovi, ima še dobro ime? — Ne zaupaj sebi, ne hodi v slabe družbe! — Iz ljubezni do svojega dobrega imena, iz ljubezni do svoje neumrjoče duše, iz ljubezni do Marije, kateri si ob sprejemu v njeno družbo obljubila zvestobo, skleni danes: nikdar več v slabo družbo. Občevati hočem le z boljšimi kot sem sama in jih tudi posnemati. Tvoje plačilo bo čast in sreča, sicer pa sramota in nesreča.

Vse ve pa, ki si morete odgovoriti: »Hvala Bogu in Mariji, še sem na poti čednosti«, bodite na njej stanovitne same, pomagajte pa tudi sosestram z molitvijo, blagohotno besedo in zlasti z dobrim zgledom na poti za Marijo. Amen.

Iv. Vindišar.

Sv. križ — drevo spoznanja dobrega in hudega.

(Priložnostni govor za god sv. Andreja.)

»O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem že dolgo iskal in že dolgo želel, glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil.«

Besede sv. apostola Andreja.

Ko je zagledal sv. Andrej križ, ki so mu ga bili pripravili neverniki, se je iz srca razveselil, rekoč: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem že dolgo iskal in že dolgo želel, glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil.« Te besede pričajo, kako goreče je ljubil sv. Andrej sv. križ, kako ga je imel neprestano pred očmi, kako je dobival od sv. križa vso vso svojo učenost, modrost in tolažbo. Sv. križ mu je bil kakor knjiga — polna milosti in ljubezni, polna tolažbe v delih, trudih, v preganjanjih in v smrti.

Sv. križ mora biti tudi nam knjiga, v kateri moramo iskati vse učenosti in modrosti, vse milosti in ljubezni, vse tolažbe in moči. Sv. križ je knjiga, v kateri je vse zapisano, kar moramo znati in kar nam je potrebno za življenje, da ne omagamo, ampak vztrajamo, dokler ne dosežemo mučeniške krone v božjem kraljestvu. To je knjiga, ki jo moramo imeti bolj v časti, ko vse druge knjige, v katero se moramo neprestano ozirati, ako hočemo pošteno in srečno živeti ter zveličati svoje duše.

1. Tožimo večkrat, da je današnji svet nepoučen v verskih resnicah. So kristjani, ki ne znajo poglavitnih krščanskih resnic. Krščanske resnice, da je Bog, da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, da so tri božje osebe, enega bistva in ene narave: Bog Oče, Bog Sin in Bog sv. Duh, da se je druga božja oseba učlovečila in nas s svojim trpljenjem na križu odrešila, da je človeška duša neumrjoča in da je milost božja za zveličanje potrebna, so dandanes pozabljene. Te resnice bi morali imeti, kakor govori Bog v sv. pismu, zapisane na svoji roki, da bi nam bile vedno pred očmi, a žal, da se zanje malo ali nič ne menimo, da jih nič ne razumemo in zato tudi po njih ne živimo. Zavladala je v mnogih družinah velika nevednost in vsled tega tudi mlačnost v verskem življenju, med priprostim ljudmi in med izobraženci. Kako žalostno je po takih družinah!

Vse drugače pa je po družinah, kjer je v časti sv. križ. Sv. križ je jasna knjiga, katero razumejo v družini vsi, starši in otroci, gospodje in posli, veliki in mali. Na tej knjigi se jasno bere, da biva trojedini Bog, ki je pravičen sodnik, da se je druga božja oseba učlovečila, da bi nas s svojo smrtjo na križu odrešila, da je človeška duša neumrjoča in da je milost božja za zveličanje potrebna. Vse potrebne resnice so na tej knjigi s takimi črkami zapisane, da jih lahko bere vsak otrok. Sv. križ, ki ga obešamo po zidovih, je kakor velika luč, ki sveti po celi hiši in razsvetljuje vse, ki prebivajo v njej. V sv. križ bi se morali ozirati vsaki dan vsi, ki prebivajo v hiši in bi ga morali vsaki dan pozdravljati z besedami sv. Andreja: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem že dolgo iskala in že dolgo želela, glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učeniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil!«

2. Večkrat tožijo starši, da so otroci slabi, da ne znajo nič, da ne ubogajo nič itd. Kako temu pomagati? Najboljši pripomoček je, ako postavimo otroke pod varstvo sv. križa! Sveti križ je drevo, pod katerega vejami rastejo in se vzgajajo otroci najlepše (Sirah 14, 26).

Naša sv. vera uči tudi težkih resnic. Posebno težavno je otrokom vse jasno dopovedati. Toda vse resnice in vse skrivnosti naše sv. vere nam postanejo takoj jasne, ako pogledamo na knjigo, ki je sv. križ. Ako pokažemo otroku sv. križ in mu rečemo, naj poljubi Boga, ki visi na njem, spozna otrok takoj največjo skrivnost sv. vere, da je namreč Jezus pravi Bog in pravi človek: Bog in človek skupaj. Gledaje na sv. križ spozna vsakdo, tudi otrok, neskončno ljubezen božjo do nas. Tako je Bog svet ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina za nas. Iz ljubezni do nas je umrl Jezus na križu. Vse je tu na križu z različnimi črkami zapisano. Ta knjiga naj bo torej po vaših družinah dobro na videzu, da se bodo vsi, zlasti otroci vanjo neprenehoma ozirali govoreč: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ... glej miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učeniku Jezusu!«

3. Sv. pismo pripoveduje, da je bilo v sredi raja drevo spoznanja dobrega in hudega. Ko je prišla Eva pod to drevo, ji je kača tako-le obetala: Ako bosta jedla, bosta kakor Bog, to je vsevedna in vsemogočna; zakaj Bog ve, da, kateri dan koli bosta jedla, se vama bodo oči odprle. Žena je videla, da je drevo dobro v jed, in lepo in prijetno očem, in ker je v prevzetnosti hotela biti kakor Bog, je vzela od tistega sadu in je jedla. Dala je tudi svojemu možu in je jedel. Takrat so se

jima res odprle oči, a spoznala sta le svojo veliko nesrečo. Drevo spoznanja dobrega in hudega jima je bilo v pogubo.

Vse drugače pa je z drevesom sv. križa. Tudi temu drevesu pravimo drevo spoznanja dobrega in hudega, tudi to drevo odpira oči, a ne v našo nesrečo, ampak v večno srečo. Samo enkrat je prišla Eva pod drevo spoznanja dobrega in hudega in je pahnila sebe in druge v nesrečo, pod drevo sv. križa pa gremo lahko, kolikorkrat hočemo in dobimo vselej novo luč spoznanja za večno zveličanje.

Sad drevesa spoznanja dobrega in hudega v raju je bil sicer dober v jed in lep očem, a je naredil Evi in vsem njenim potomcem strašno skomino, sad sv. križa je pa na prvi hip zoprn, a je vedno bolj sladek, čimbolj ga uživamo. Tega sadu se ne naveličamo nikoli. To je nebeški sad, ki ga uživajo v nebesih zveličane duše z nepopisljivo slastjo. Ta sad jih dela neskončno srečne, da so kakor Bog, spoznavajoč dobro in hudo. Zato pravi sv. Cerkev o tem drevesu: »O zvesti križ, med vsemi drevesi najbolj plemenito drevo! Noben gozd ne more takega pognati, ki bi se moglo tebi primerjati po cvetju in po sadu!«

Stara pravljica se glasi, da so Kristusu naredili križ iz lesa tistega drevesa, ki je rastlo na sredi raja in se je imenovalo drevo spoznanja dobrega in hudega. Kristus bi bil torej visel na lesu, ki je ž njega jedla sadje Eva. Razume se, da je to le pravljica in ne verska resnica. Po tej pravljici bi bil sv. križ res drevo spoznanja dobrega in hudega. Razloček bi bil le ta, da je takrat v raju rodilo sad v večno pogubljenje, sedaj pa v večno zveličanje. Jejmo torej od tega drevesa, ako hočemo dobiti pravo spoznanje. K temu drevesu zahajajmo večkrat in upirajmo vanj oči ter vzdihujmo: »O častiti, o sveti križ... glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učeniku Jezusu!«

4. Koliko nezgod, nesreč, boleznin in težav mora vsak človek pretrpeti na tem svetu! Ni ga leta, ni ga meseca, ni ga dneva, da bi nam kaj bridkega ne prinesel. Človeško življenje je polno težav in bridkosti. Tako uči izkušnja vsakega človeka. V teh bridkosti in žalosti pa ne daje nobena reč boljše tolažbe in večjega poguma kot pogled na sv. križ. Ozrite se nanj in premišlujte veliko trpljenje Kristusa visečega na njem! Glava mu je vsa prebodena, trnje zarito v glavo, kri se mu cedi na oči, na ušesa in na vrat, roke raztegnjene in na križ pribite, život na, hrbet ves krvav, noge prebodene in pritrjene na les — ali smo mi kedaj tako trpeli? Na lesu sv. križa je zapisano z jasnimi črkami, da ni noben človek tako trpel, ko nedolžno Jagnje Jezus Kristus. Zato pa je ne moreš najti nobene boljše tolažbe v svojem trpljenju in v svojih bridkosti ko sv. križ. Vse druge

tolažbe na svetu so več ali manj nezadostne in prazne. Zato se ozirajmo zaupno na sv. križ in kličimo s sv. Andrejem: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ... glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me svojemu učeniku Jezusu!«

5. Sv. križ je najboljša knjiga za vsakega posameznika pa tudi za cele narode. Tu je zapisana z najjasnejšimi črkami največja krščanska zapoved o ljubezni do Boga in do bližnjega. Na lesu križa je visel božji Učenik, ki je učil: »Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« (Mat. 22, 37). Dalje je učil: »To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil... To vam zapovem, da se ljubite med seboj« (Jan. 15, 9). Učil je tudi, da moramo sovražnike ljubiti. Tako je govoril: »Jaz vam povem: Ljubite svoje sovražnike, dobro storite njim, ki vas sovražijo in molite zanje, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci svojega Očeta, ki je v nebesih, kateri daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne in daje dežiti na pravične in krivične. Zakaj, ako tiste ljubite, ki vas ljubijo, kakšno plačilo boste imeli? Ali ne delajo tega tudi cestnarji? In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne delajo tega tudi malikovavci?« (Mat. 5, 44.) Kristus pa ni samo učil tako, ampak je tudi tako delal. Na križu viseč je molil za svoje sovražnike rekoč: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!« Vse te resnice so na lesu sv. križa razločno in jasno zapisane. Zato pa imejmo sv. križ v svojih domovih vedno na očitnih mestih, da se bodo vsi lahko večkrat vanj ozirali. Tako bo po družinah vladala ljubezen in edinost in sveti mir bo delal naše hiše srečne in zadovoljne. Naš dom, naša sobica, v kateri prebivamo, bo raj in v njem drevo spoznanja — sv. križ, v katerega se bomo v vseh časih, v vseh okoliščinah in v vseh veselih in žalostnih trenutkih z zaupanjem ozirali govoreč s sv. Andrejem: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ... glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učeniku Jezusu!«

6. Sv. križ nam dalje govori, da ne sme človek radi svojih grehov nikdar obupati. Kristus je umrl na lesu križa med dvema razbojnikoma. Levi razbojnik je obupal, desni pa se je še v zadnjem trenutku nagnil k Njemu in mu rekel: »Gospod, spomni se mene, ko prideš v raj!« In Gospod mu je v zadnjem trenutku odgovoril: »Resnično, resnično Ti povem, še danes boš z menoj v raj.« Ta dogodbica, ki jo beremo na sv. križu, nam dokazuje, da ne smemo nikdar obupati nad milostjo božjo. Dokler živimo in dihamo, je še vedno čas, da se

spravimo z Bogom in zveličamo. Nagniti se moramo s spokornim srcem k Jezusu in vzdihniti: »Gospod, spomni se mene ubogega grešnika« — in Zveličar nam bo podelil z lesa sv. križa odpuščenje grehov in milost božjo. Da si pa to prevažno resnico vsi dobro zapomnimo, je potrebno, da imamo vedno sv. križ pred očmi. Sv. križ nam bodi knjiga, iz katere se vedno učimo, da ne pozabimo potrebnih krščanskih resnic in da ne izgubimo upanja, ko grešimo.

7. Ni ga človeka pod solncem, ki bi ga ne zadevale včasih krivice. Na krivice morajo biti pripravljene zlasti ti, ki so drugim podložni in od drugih odvisni, na pr. delavci, posli itd. Koliko krivic morajo ti večkrat pretrpeti! Kolikokrat se jočejo in žalostijo na skritem! V teh težkih slučajih ni boljšega pripomočka, kot poklekniti pred drevo spoznanja dobrega in hudega in poslušati, kaj govori Gospod, ki visi na križu. Na tem drevesu ni več zapeljive kače, da bi nam dajala slabih svetov kakor Evi, ampak naš največji prijatelj in dobrotnik Jezus Kristus. Pogled na trpečega Zveličarja ozdravi vse rane, ki nam jih zadaje hudobni svet.

Beremo v sv. pismu, da so prišli Izraelci na svojem potovanju po puščavi do kraja, kjer je bilo prav veliko kač. Mnogo izmed ljudstva jih je bilo pičenih in umorjenih. Tedaj so prišli k Mozesu ter so dejali: »Grešili smo, ker smo govorili zoper Gospoda in tebe; prosi, da nam odvzame kače. In Mozes je molil za ljudstvo. Gospod pa mu je rekel: »Naredi bronasto kačo ter jo postavi v znamenje. Kdorkoli bo pičen in jo bo pogledal, bo živel.« Mozes je tedaj naredil bronasto kačo in jo je postavil na visok les ali kol. Ko so jo pičeni pogledali, so bili ozdravljeni. (IV. Moz. 21.)

Kakor Izraelcem v puščavi, godi se mnogim. Kače jih pikajo, objedajo ter jim pijejo srčno kri. Te kače so včasih brezsrčni gospodarji, včasih tudi drugi krivičniki, ki mučijo in tlačijo ubogega človeka, ki se braniti ne more. V takih slučajih in okoliščinah se ozirajmo pogostoma in zaupno na sv. križ, na katerem visi Jezus Kristus, ki je potrpežljivo prenašal vse trpljenje in vse pomanjkanje. Kličimo večkrat s sv. Andrejem: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem že dolgo iskal in že dolgo želel, glej miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učeniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil.«

8. Največja stiska bo za nas na smrtni postelji. Toda nič strahu! Tudi smrtne bolečine osladi sv. križ. Smrt pravičnika s križem v roki je sladka. V životopisu sv. Didaka, katerega god obhajamo dne 13. novembra, beremo: »Ko je spoznal, da se mu bliža zadnja ura, je uprl svoje oči v sv. križ in je začel govoriti: »Sladki les, ki nosiš sladke žeblje in sladko breme, les, ki si

vreden, da nosiš na sebi nebeškega Kralja in Gospoda.« Pri teh besedah je izdihnil svojo dušo.« Vprašam, ali ni taka smrt sladka? Tako bo tudi nam sv. križ v veliko tolažbo na smrtni postelji. S solzami nebeškega veselja bomo na smrtno uro tiščali v roki les sv. križa in bomo govorili s sv. Andrejem: »O častiti, o sveti, o sladki križ, — glej miren ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil.«

9. Smrt pravičnika je dragocena, njegov spomin je blagoslovljen! Ko boš ležal že davno v zemlji, bodo prihajali na tvoj grob dobri ljudje, morda tisti, ki si jim kako dobroto izkazal ali za katere si skrbel v življenju, bodo postavili nanj sv. križ in bodo zate goreče molili. Blagor tebi še v grobu! Tvoje kosti bodo pod travico od veselja poskakovale. Kako sladko boš spal pod zemljo in čakal vstajenja, ako si pravično živel in ako si ljubil sv. križ. Na tvojem grobu bo raj, ker se bo na njem blestel sv. križ in bodo okolu njega nasadile tebe in tvojih čednosti spominjajoči se ljudje prijetne rožice, morda bele lilije, katere si v življenju tako z veseljem gojil! Tvoj grob bo raj in sredi tega raja drevo spoznanja dobrega in hudega, v katerega senci se bo veselila tvoja duša, ki bo ponavljala besede sv. apostola Andreja: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem celo življenje iskal in želel, glej, miren in vesel ti tečem naproti!«

Predragi! Ali nismo zares srečni, da imamo tako lepe nauke? Po teh krščanskih naukih se izpremeni solzna dolina v prekrasni raj, ako le sami hočemo. Tvoja hiša, tvoja sobica, v kateri prebivaš in počivaš, je lahko raj in ti živiš lahko v njej v rajski zadovoljnosti in v veliki sreči, čeprav bi bil ubog in zaničevan na tem svetu. Toda raja ne moreš imeti, ako ne zasadiš drevesa spoznanja dobrega in hudega, ki je sv. križ. Sv. križ naj bo v tvojem stanovanju na očitnem mestu, da se ozreš lahko vsak čas vanj in bereš z njega, kaj ti je storiti v težkih dvomih in v težkih položajih, da ne omagaš, ko te zadevajo nadloge, ko te obrekujejo in preganjajo. V sv. križ pa se morajo s teboj ozirati vsi, ki živijo pod tvojo streho, otroci in posli. Vsa tvoja družina naj se z zaupanjem obrača — na sv. križ in naj vsak dan ponavlja besede sv. Andreja: »O častiti, o sveti križ, ki si nosil telo mojega Gospoda, o presladki križ, katerega sem že dolgo želel, glej, miren in vesel ti tečem naproti! Sprejmi me in izroči me mojemu učniku Jezusu, naj me po tebi sprejme, ki me je po tebi odrešil.« Amen.

Dr. Egidij.

Pogled na slovstvo.

Krščanski vojak. Cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega. Sestavil dr. Gregorij Pečjak. Peti natis: 65 do 100 tisoč. Str. 192. V Ljubljani, 1916. Založila Katoliška Bukvarna. Natisnila Katoliška tiskarna. Vezan molitvenik v rdeči obrezi stane 50 vin. (Kdor vzame najmanj 50 izvodov skupaj, dobi molitvenik po 44 vinarjev.)

Pri oceni prvega natisa »Krščanskega vojaka« smo rekli, da bode postal ta molitvenik »pravi tolažnik in varih našim vojakom« (Duh. Pastir, l. 1915., str. 533). To se je popolnoma uresničilo. V blizu stotisoč izvodih je razširjen dr. Gr. Pečjakov molitvenik med našimi vojaki. Iz njega molijo molitve, s katerimi se priporočajo v božje varstvo in prosijo za srečno vrnitev v domovino. Ranjencem podaja knjižica dovolj verskih motivov za pravo tolažbo. Kogar v vojski zadene smrt, ni nesrečen, ker je za smrt pripravljen, ako živi, kakor uči »Krščanski vojak«. Vsi vojaki pa, ki pazno prebirajo nauke v molitveniku, bodo ves čas vojske obvarovani pokvarjenosti in ne bodo zanesli v domovino slabih vplivov. Pravo misijonsko delo izvršuje, kdor poskrbi, da pride molitvenik »Krščanski vojak« v roke vsem, ki so v vojski ali v vojni službi.

Novi, peti natis »Krščanskega vojaka« ima tudi nov križev pot (str. 107—125), ki se bolj prilega moški naravi; zložen je večinoma iz svetopisemskih in liturgičnih besed. Razen tega ima posebne mašne molitve kot pripravo za sveto obhajilo (str. 79—93). Raditega je molitvenik priporočljiv tudi drugim osebam. Vojakom pa ne bode samo najzvestejši spremljevalec v vojski, ampak ga bodo radi ohranili kot ginljiv spomenik vojne službe. A. S.

Nedeljski evangelji s kratko naobračbo zlasti v korist krščanskim vojakom. Z dovoljenjem prečastitega knezoškofijskega lavantinskega ordinariata z dne 2. aprila 1916, št. 1680. Str. 93. V Mariboru, 1916. V založbi knezoškofijske lavantinske konzistorijalne pisarne. Tiskarna Sv. Cirila v Mariboru. Cena mehko vezanemu izvodu 25 vinarjev.

Med slovstvenimi proizvodi, ki so namenjeni v prvi vrsti našim vojakom, so zelo važno delo »Nedeljski evangelji«, ki so izšli na željo ekscelece knezoškofa dr. Mihaela Napotnik. Obsegajo evangelije za vse nedelje in praznike, kratko razlago evangelijev in nauke, primerne posebno vojakom.

Knjižica je lična in drobna, da se lahko nosi v žepu. Da jo je mogoče dobiti za tako nizko ceno (25 vinarjev), je zasluga ekscelece knezoškofa dr. M. Napotnik, na čegar stroške je bila natisnjena in izdana. Naj bi se izpolnila želja premilostnega knezoškofa, da bi naši vojaki jemali v roko vsako nedeljo in praznik svetopisemsko branje s primernimi opomini! A. S.

Pozdrav iz domovine našim vojakom na bojišču. Izdajatelj in odgovorni urednik L u d o v i k T o m a ž i č. Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani. Naročnina (četrletno 50 vin., polletno 1 K, letoletno 2 K)

naj se pošlje na naslov: »Pozdrav iz domovine«, Ljubljana, Ljudski dom.

Meseca februarja je začel izhajati »Pozdrav iz domovine«, ki je pisan za naše vojake na bojišču. List izhaja dvakrat na mesec in se tiska v 20.000 izvodih; 14.000 se jih pošilja na fronto, ostali pa po bolnišnicah in kadrih. List se pošilja brezplačno, v pokritje stroškov se prosijo radovoljni prispevki. Duhovniki in voditelji društev, ki žele, da pride »Pozdrav iz domovine« posameznim vojakom iz njih župnij, oziroma društev, gotovo v roke, naj ga naroče na naslov dotičnih vojakov. S tem jim bodo poskrbeli izbo- ren pripomoček, ki jih bode bodril in tolažil v njih odgovornosti polni službi.

Pri slovenskem vojaškem listu sodelujejo naši vojni kurati, pa tudi najboljši leposlovci (Ksaver Meško) in razni strokovnjaki (primarij deželne bolnišnice v Ljubljani dr. Fr. Derganc).

Iz »Pozdrava iz domovine« je izšla v posebnem ponatisu knjižica:

Spolna nevarnost. Napisal c. kr. črnovojni nadzdravnik in primarij deželne bolnišnice dr. Fr. D e r g a n c. Str. 16. Ljubljana, 1916. Založila Katoliška Bukvarna. Cena 10 vinarjev (100 izvodov in več po 8 vinarjev).

V posebnih nevarnostih je potreba posebnih pripomočkov. Hrvatski »Katolički List« je v 27. in 28. številki letošnjega letnika objavil iz starih arhivov pod naslovom »Opaznost na opasnost od veneričkih bolesi« navod, kako naj duhovniki o tem pouče ljudstvo. Tak navod je namreč razposlala po zagrebški nadškofiji 27. avgusta 1785 duhovna oblast. Navod razpravlja o čistosti in nečistosti. Kar je v tem navodu bolj na kratko omenjeno, pojasnjuje slovenska knjižica »Spolna nevarnost«. Pisatelj-strokovnjak razlaga, kakšni grozni nevarnosti so izpostavljeni v telesnem oziru oni, ki lahkomišljeno prelamljajo šesto božjo zapoved.

R.

Novine. Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrške slovence. Ur. Klekl Jož. v Čerensovcih.

Že tretje leto izhajajo »Novine«, izborno urejevan tednik ogrskih Slovencev. Zaslužni urednik, vpokojeni župnik Jožef Klekl v Čerensovcih, namerava sedaj ustanoviti tiskarno. Zato bi storil dobro delo, kdor bi mu pri tem kulturnem podjetju pomagal, ali s tem, da naroči »Novine«, ali za tiskarno kaj daruje. Naročnina na »Novine« je za celo leto K 3.— in se pošilja na naslov: Jožef Klekl, vpok. pleb. v Čerensovcih. (Cserföld-Zallamegye, Ogrsko.)

Glasba.

Solčna pesem sv. Frančiška. — Za soli, zbor in orkester zložil Stan ko Premrl. Klavirski izvleček, ki ga je založila Katoliška Bukvarna, stane 3 K; priložen je bil tudi »Dom in Svetu«.

Frančišek, od narave poetično navdahnjen in globokočuteč, je imel koncem svojega življenja vizijo, v kateri mu je Bog razodel, da bo izveličan. Ko se prebudi, ubere vse strune srca in navdušen zapoje pesem, ki je zelo podobna pesmi mladeničev v ognjeni peči in se prične:

Najvišji, mogočni in dobri Gospod!
Tvoja je hvala in slava in čast
in tvoj blagoslov
samemu Tebi, Najvišji, pristoja
in človek nobeden
Tebe slaviti ni vreden.

Nato nagovarja solnce, mesec in zvezde, zrak, veter in oblake, letne čase, vodo, ogenj, zemljo in vse stvari, naj hvalijo Gospoda. Frančišku samemu je dopadla pesem in naslovil jo je »Solčno pesem«, ker je solnce izmed vseh vidnih stvari najčistejše in najsvetlejšo. Frančiškovi sobratje so pesem prepevali sleherni dan.

Gosp. dr. Pečjak je pesem lepo poslovenil in g. St. Premrl jo je uglasbil. Smelo trdim, da je skladba dosedaj njegovo najlepše delo. Že uvod nas postavi v zaželjeni položaj, izvoljeni »tema« je dosledno razvit, inštrumentalno zamišljen, zvečkani trizvok se vzpenja vedno više in vpelje sedmeroglasni zbor, ki v veličastnih, modernih harmonijah prepeva slavo Bogu. Zatem se menjava bas-, sopran- in bariton-solo v dalekosežnih, s trijolami prepletenih postopih, katere na mnogih mestih krasno kontrapunktira vijolina. Kaj ljubko opeva sopran zemljo, ki prinaša razne sadove in pisane cvetke. Bariton pretresljivo riše smrt grešnika, alt opeva srečo izvoljenih. Mogočen zbor konča spev.

Skladba je skozi in skozi umetna, globokočutna, glasba moderna, izvirna. Tukaj ni nobenih izhujenih potov, vse je novo, pristno. V celem delu ni najti nobenega šibkega momenta. Harmonija je zelo zanimiva in poučna. S to skladbo gremo Slovenci lahko pred vsako občinstvo. Ima samo eno napako, da je namreč prekratka, tako v zborih, kakor v solospvih; zlasti medigre, ki vežejo poedine solospjeve, bi smele biti daljše. Edino to bi pripomnil, a še to govori za skladbo, ne pa zoper njo, kajti želeli bi, da bi se bil g. Premrl še bolj naširoko izgovoril. Tisk in vsa oprema je krasna. Torej? — Mi gremo naprej.

P. Hugolin Sattner.